

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

พระอานนท์ ธมฺมครุโก (แสงพฤกษ์)

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

พระอานนท์ ธมฺมครุโก (แสงพฤกษ์)

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

PROMOTION OF CITIZENSHIP BASED ON GARAVA DHAMMA OF PEOPLE AT WANG HIN SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, WANG HIN DISTRICT, SISAKET PROVINCE

PHRA ARNON DHAMMAKHARUGO (SAENGPRUEK)

A THESISE SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN BUDDHISTIC LOCAL GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	**การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีษะเกษ**
ชื่อนักศึกษา	:	**พระอานนท์ ธมฺมครุโก (แสงพฤกษ์)**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**พระครูกิตติวราทร, ผศ. ดร.**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

.....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทฺธิสิริ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา) .....

(พระครูกิตติวราทร, ผศ. ดร.)

กรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร. ภาสกร ดอกจันทร์)

กรรมการ .....

(พระครูปลัด สุริยะ ชวนปญฺโญ, ดร.)

กรรมการ .....

(พันตำรวจตรี ดร. พชรเดช เสมานู)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic	:	Promotion of Citizenship based on Garava Dhamma of People at Wang Hin Sub-District Municipality, Wang Hin District, Sisaket Province
Student's Name	:	Phra Arnon Dhammakharugo (Saengpruek)
Degree Sought	:	Master of Political Science
Program	:	Buddhistic Local Government
Anno Domini	:	2023
Advisor	:	Phrakrukittiwarathorn, Ass. Prof. Dr.

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master Degree of Political Science. (Buddhistic Local Government)

Dean of Faculty of Social Sciences .....
(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri)

Thesis Committee :
Chairman .....
(Assoc. Prof. Dr. Piyaluk Potiwan)

Member (Advisor) .....
(Phrakrukittiwarathorn, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Assoc. Prof. Dr. Phasakorn Dokchan)

Member .....
(Phrakhrupalad Suriya Chavanapanyo, Dr.)

Member .....
(Pol. Maj. Dr. Pacharadech Semanu)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	**การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ**
ชื่อนักศึกษา	:	**พระอานนท์ ธมฺมครุโก (แสงพฤกษ์)**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**
ปีพุทธศักราช 2566	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**พระครูกิตติวราทร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.**

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ประชากร ได้แก่ประชาชนผู้มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่มีทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวนประชากร 3,570 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่มีทะเบียนราฎที่อาศัยอยู่ในเขนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 351 คน เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .242 - .666 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .86

ผลการวิจัยพบว่า:

1) ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ ด้านสังคม $\overline{X}$ = 4.60 รองลงมา ด้านเศรษฐกิจ $\overline{X}$ = 4.51 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการเมืองการปกครอง $\overline{X}$ = 4.46 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ ด้านการเมืองการปกครอง ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะ

และแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จากคำถามปลายเปิด มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 58 คน พบว่า ประชาชนของเทศบาลตำบลวังหินสามารถควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรม ให้เป็นปกติ เมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่เป็นปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ และประชาชนควรมีจิตสาธารณะทำให้ทุกคนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้ เป็นสังคมที่มีการให้และแบ่งปันซึ่งกันและกัน คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ซึ่งต้องขับเคลื่อนทั้งระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กวัยเรียน เพราะงานอาสาและจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ การส่งเสริมความเป็นพลเมือง, หลักคารวธรรม 6, ประชาชน

ABSTRACT

Thesis Topic	:	**Promotion of Citizenship based on Garava Dhamma of People at Wang Hin Sub-District Municipality, Wang Hin District, Sisaket Province**
Student's Name	:	**Phra Arnon Dhammakharugo (Saengpruek)**
Degree Sought	:	**Master of Political Science**
Program	:	**Buddhistic Local Government**
Anno Domini	:	**2023**
Advisor	:	**Phrakrukittiwarathorn, Ass. Prof. Dr.**

The objectives of this thesis were: 1) to study the level of citizenship promotion based on Garava Dharma of the people at Wang Hin Sub-district municipality, Wang Hin District, Sisaket Province 2) to compare citizenship promotion opinions based on Garava Dharma of the people at Wang Hin Sub-district, Wang Hin District, Sisaket Province, classified by gender, age, educational level and occupation, and 3) to offer guidelines for promoting citizenship based on Gavara Dharma of people at Wang Hin Sub-district Municipality, Wang Hin District, Sisaket Province Population. The population was 3,570 people aged more than 18 years who had a civil registration in the municipality of Wang Hin Sub-district, Wang Hin District, Sisaket Province. The sample group consisted of 351 people aged more than 18 years who had a civil registration in the municipality of Wang Hin Sub-district, Wang Hin District, Sisaket Province. It was a quantitative research, determinate the sample size using the Kracie and Morgan formula. The instrument used for data collection was a 5-level estimation scale questionnaire, a power rating was between .242 - .666 and confidence was .86.

The research found that:

1. The overall level of the promotion of citizenship based on the Gavara Dharma of people at Wang Hin Sub-district Municipality, Wang Hin District, Sisaket Province was at the highest level. When considering each aspect sorted from the the side with the averages high to low were social ($\overline{X}$ = 4.60), followed by economic

($\overline{X}$ = 4.5 1). The aspect with the lowest average was politics and governance ($\overline{X}$ = 4.46).

2. The results of comparison of the level of the promotion of citizenship based on the Gavara Dharma of people at Wang Hin Sub-District Municipality, Wang Hin District, Sisaket Province, classified by gender and economic aspects were significantly different at the .05 level. Other than that was no difference. Classifieds by age, politics and administration, there were no difference. Other than that, the difference was statistically significant at the .05 level. Division by education level was no difference.

3. Suggestions and guidelines for promoting citizenship based on Gavara Dharma of people at Wang Hin Sub-district Municipality, Wang Hin District, Sisaket Province, obtained from open-ended questions with 58 respondents found that the people at Wang Hin Sub-district Municipality could control their emotions and behavior to be normal when faced with problems or dissatisfaction, and people should have a public mind in order that everyone in the society can live together, It was a society where giving and sharing to each other. There is consideration for the benefit of the public which must be driven the entire system, especially school-aged children because volunteer work and public spirit were one of the desirable qualities that must be continuously cultivated.

Keywords: Promotion of Citizenship, Garava Dhamma, People

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความสะดวกในการดำเนินงานและให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูกิตติวราทร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่ได้ให้ความเมตตาความรู้ คำแนะนำ ชี้แนะ และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ พระครูสมุห์วีรพงษ์ อธิจิตฺโต (บุญคง) ดร. พระครูปลัดสุริยะ ชวนปญโญ (ศรีสุระ), ดร. นายสนองทรัพย์ บุญคง ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบข้อมูล เครื่องมือเพื่อการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยดีและสมบูรณ์ และขอขอบคุณ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นแจกแบบสอบถาม จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยดีและสมบูรณ์

ขอกราบขอบคุณญาติพี่น้องทุกคนที่ให้ความอนุเคราะห์ สนับสนุนในการทำงานจนทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญุตาคุณ แด่ บิดา มารดา ครอบครัวสุขประเสริฐ ครูอาจารย์ และผู้มีอุปการะทุกท่าน

พระอานนท์ ธมฺมครุโก (แสงพฤกษ์)

สารบัญคำย่อ

ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยใช้การอ้างอิงจากพระไตรปิฎกฉบับ ภาษาไทยของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2534 อันเป็นคัมภีร์ที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเรียงตามลำดับเล่ม ดังนี้

คำย่อ	**คำเต็ม**
พระสุตตันตปิฎก	
ที.ม.	สุตฺตนฺตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวคฺค
ที.ปา.	สุตฺตนฺตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวคฺค
ม.มู.	สุตฺตนฺตปิฎก มชฺฌิมนิกาย มูลปณฺณาสก
สํ.ม.	สุตฺตนฺตปิฎก สงฺยุตฺตนิกาย มหาวารวคฺค
องฺ.จตุกฺก.	สุตฺตนฺตปิฎก องฺคุตฺตรนิกาย จตุกฺกนิปาต
องฺ.ปญฺจก.	สุตฺตนฺตปิฎก องฺคุตฺตรนิกาย ปญฺจกนิปาต
องฺ.สตฺตก.	สุตฺตนฺตปิฎก องฺคุตฺตรนิกาย สตฺตกนิปาต
ขุ.ชา.	สุตฺตนฺตปิฎก ขุทฺทกนิกาย ชาตก

สำหรับการอ้างอิงเลขที่อยู่หลังชื่อย่อของคัมภีร์มี 2 แบบ คือ

1. แบบ 3 ตอน คือ พระไตรปิฎกในวิทยานิพนธ์นี้ ใช้การอ้างอิงแบบ 3 ตอน และ 2 ตอน การอ้างแบบ 3 ตอน เล่ม/ข้อ/หน้า เช่น ที.ปา. 15/1/1. หมายถึง ทีฆนิกาย ปาฏิกวคฺค เล่มที่ 15 ข้อที่ 1 หน้าที่ 1 เป็นต้น

2. แบบ 2 ตอน คือ ข้อ/หน้า เช่น ขุ.ป.อ. 64/1. หมายถึง อ้างในอรรถกถา ชื่อคัมภีร์ ขุทฺทกนิกาย สทฺธมฺมปกาสินี ปฏิสมฺภิทามคฺคฏฺฐกถา ข้อที่ 64 หน้าที่ 1

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....จ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....ช

กิตติกรรมประกาศ.....ณ

สารบัญย่อ.....ญ

สารบัญ.....ฏ

สารบัญตาราง.....ฐ

สารบัญภาพ.....ฒ

บทที่

1 บทนำ.....1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....3

1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....3

1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....4

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....4

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....5

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....7

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริม.....7

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง.....15

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักคารวธรรม 6.....29

2.4 การประยุกต์ใช้หลักคารวธรรม 6.....32

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....34

2.6 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย.....49

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....53

2.8 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....60

3 วิธีดำเนินการวิจัย.....61

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....61

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....61

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ....62
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล....64
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล....65
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย....65
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล....68
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล....68
4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล....68
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล....69
5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล....85
5.1 สรุปผลการวิจัย....85
5.2 อภิปรายผล....86
5.3 ข้อเสนอแนะ....89
บรรณานุกรม....90
ภาคผนวก....93
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย....94
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย..96
ภาคผนวก ค แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย....99
ภาคผนวก ง ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ....104
ประวัติย่อผู้วิจัย....108

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

4.1 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม 69

4.2 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน 71

4.3 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านสังคม 72

4.4 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านเศรษฐกิจ 73

4.5 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการเมืองการปกครอง 74

4.6 เปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ 75

4.7 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวะธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ 76

4.8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ 77

4.9 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปรเป็นรายคู่ ในด้านสังคม จำแนกตามอายุ 78

4.10 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปรเป็นรายคู่ ในด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ 79

4.11 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา 80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา 80

4.13 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ 81

4.14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ 82

4.15 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปรเป็นรายคู่ ในด้านสังคม จำแนกตามอาชีพ 83

4.16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปรเป็นรายคู่ ในด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพ 83

4.17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปรเป็นรายคู่ ในด้านการเมืองการปกครอง จำแนกตามอาชีพ 83

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 60

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่มีวิถีชีวิตความผูกพันกันในระบบเครือญาติอย่างใกล้ชิด มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รักความสงบอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ และรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณและญาติผู้ใหญ่ มีศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามเป็นหลักในการดำเนินชีวิต แต่ในปัจจุบันสิ่งเหล่านี้ได้ลดน้อยลงไป คนไทยให้ความสำคัญกับวัตถุและความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น ความเสื่อมทางด้านศีลธรรมจึงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย และนับวันปัญหาดังกล่าวยิ่งมีความรุนแรงมากขึ้น ปัจจุบันสถานการณ์การเมืองในประเทศไทยอยู่ในภาวะขัดแย้งทางความคิดเห็นรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนปัจจุบันมีการใช้ความรุนแรงต่อกัน ด้วยระยะเวลาแห่งความขัดแย้งที่ต่อเนื่องยาวนาน ทำให้บางคนใช้วิธีตาต่อตาฟันต่อฟัน บางคนพยายามหาทางออกให้สังคม บางคนเรียกร้องสันติวิธี บางคนวางเฉย และหลายคนเบื่อหน่ายทดท้อ สิ่งที่จะช่วยให้สังคมไทยมีความสงบสุข คือ ทุกคนต้องยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรม เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ปฏิบัติตนตามกฎหมาย มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในด้านต่างๆ เช่นการพึ่งพาอาศัยให้ความช่วยเหลือกัน มีความสามัคคีและร่วมมือกันพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า เห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว และอยู่ร่วมกันสันติสุข มีอิสระที่กระทำการใด ๆ ภายใต้ขอบเขตกฎหมาย โดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ในสังคมประชาธิปไตย ทุกเสียงควรได้รับฟังและมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนบางความเห็นสามารถพูดคุยในเวลาไม่นาน บางความเห็นจำเป็นต้องพูดคุยกันหลายเดือน เมื่อเราสามารถฟังความเห็นและเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยน เมื่อมีการตัดสินใจเกิดขึ้น คนที่มีความคิดเห็นต่างออกไปย่อมมีความสุข เพราะเขาได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังความเห็นของผู้อื่น แน่นอนว่าความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่จะได้รับการเลือกเป็นข้อตัดสินใจ ในสังฆะจะมีการตัดสินใจร่วมกันของสังฆะหรือ สังฆะกรรม เช่น ในกรณีที่มีผู้เตรียมบวชขอบวช สมาชิกทุกคนในสังฆะจะรวมตัวกันเพื่อแสดงความคิดเห็นและออกเสียง หากเสียงส่วนใหญ่เห็นด้วย เราจะมีการถามพี่น้องในสังฆะว่ามีความสุขหรือไม่ที่ต้องปฏิบัติตามเสียงส่วนใหญ่ แต่หากผลการออกเสียงมีความใกล้เคียงกัน เรายังไม่สามารถตัดสินใจได้และต้องหาวิธีการเริ่มต้นใหม่ นี่คือวิธีการของประชาธิปไตยด้วยวิธีการเช่นนี้ทำให้ชุมชนพุทธศาสนาสามารถดำรงอยู่ได้จนทุกวันนี้คำสอนของพระพุทธองค์เป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาก และเราสามารถนำไปประยุกต์ปรับใช้ได้เช่นเดียวกับพระเจ้าอโศกมหาราชที่ได้นำคำสอนของพุทธศาสนามาใช้ในการบริหารประเทศ ซึ่งทำให้ผู้คนในประเทศและประเทศรอบข้างมี

ความสุข Peace in oneself, Peace in the world ความสงบสันติในตัวเรา คือ ความสงบสันติในโลก ถ้าเรามีความสามัคคีกลมกลืนในตัวเราเอง เราจะสามารถนำความสงบสันติมาสู่ครอบครัว สังคม และโลก ทิพวรรณ พฤฒากรณ์ (2562) ความสามัคคีเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่สำคัญในการหล่อหลอมให้คนในชาติมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และทำให้บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรือง รอดพ้นจากเพทภัยทั้งปวง ดังนั้นกล่าวได้ว่า ความสามัคคีเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการสร้างและการดำรงอยู่ของประเทศชาติ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีเสริมสร้างความสามัคคี การเสริมสร้างความสามัคคี เป็นกระบวนการหล่อหลอมให้บุคคลในสังคม มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก่อให้เกิดพลังในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การเสริมสร้างความสามัคคีมีหลายวิธี เช่น การขัดเกลาทางสังคม การสร้างความปรองดอง การนำหลักการสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยมาใช้ และการประยุกต์หลักคำสอนทางศาสนามาปฏิบัติ เมื่อสังคมปราศจากความขัดแย้ง จะเกิดความสงบสุข มีความสามัคคี รักใคร่ กลมเกลียว อันนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความผาสุกในสังคมไทย การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุขนั้นจำเป็นต้องสร้างและส่งเสริม “พลเมือง” ให้ยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมบุคคลให้เป็นพลเมืองที่ดี ได้แก่ หลักคารวธรรม 6 คารวธรรม หรือ ความเคารพ เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองให้สมบูรณ์

สังคมไทยทุกวันนี้มีสภาวะแวดล้อมที่สลับซับซ้อนและมีความเป็นพลวัตต่อเนื่องแบบลูกโซ่เชื่อมโยงจากมิติหนึ่งไปสู่อีกมิติหนึ่งได้ง่าย สถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นเรื่องหนึ่งส่งผลกระทบไปสู่อีกเรื่องหนึ่งหรือหลายๆ เหมือนไร้ซึ่งเสถียรภาพและส่งผลให้พัฒนาการของสังคมไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมามีความชะงักงันในทุกมิติ อย่างไรก็ตาม ในระยะเปลี่ยนผ่านทางการเมืองที่รัฐบาลปัจจุบันมีเป้าประสงค์ในการขับเคลื่อนประเทศภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อสร้างสังคมไทยในอนาคตให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน น่าจะเป็นทางออกให้กับประเทศไทยได้ ประเด็นอยู่ที่ว่าจะทำอย่างไรให้ประเทศไทยมีคุณลักษณะสำคัญสองประการ คือ มีความเป็นสังคมคุณภาพ และมีสมาชิกของสังคมที่มีคุณภาพด้วย เช่นเดียวกับประเทศชั้นแนวหน้าในสังคมโลกที่ได้ชื่อว่ามีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้า ด้วยเหตุและปัจจัยดังกล่าวน่าจะถึงเวลาที่เราควรต้องทบทวนการวางรากฐานใหม่ที่เหมาะสมให้กับสังคมไทยเพื่อการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่รัฐบาลวางไว้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างพลเมืองรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพเหมาะสมให้กับสังคมไทยโดยให้มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนสังคมยุคใหม่จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นเมื่อต้องการพลเมืองแบบไหนก็ต้องสร้างพลเมืองแบบนั้นตามแนวคิดที่ว่า เมื่อประชาชนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ แล้วย่อมส่งผลต่อการสร้างสรรค์สังคมที่มีคุณภาพและนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดรากฐานของสังคมที่เข้มแข็งและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริงได้ พระไกรสร ศรีรีภพ (2565) ถ้าหากคนในสังคมปฏิบัติต่อกันโดยใช้หลักคารวธรรม 6 คือ 1. การเคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ได้แก่ การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

ที่จัดขึ้นเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ เพลงสรรเสริญพระบารมี เคารพในหลักการปฏิบัติ ของศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น 2. เคารพซึ่งกันและกันทางกาย เช่น การแสดงความเคารพแก่บุคคลซึ่งอาวุโสกว่า การให้เกียรติผู้อื่น 3. เคารพทางวาจา เช่น การพูดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล พูดจาสุภาพ 4. เคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นทั้งทางกายและวาจา 5. เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง 6. เคารพในกฎระเบียบของสังคม เช่น วัฒนธรรมประเพณี กฎหมายของบ้านเมือง จะช่วยให้สังคมไทยมีความสงบสุขและอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จึงมองเห็นว่าเป็นการส่งเสริม พัฒนา และป้องกันประชาชนในเขตเทศบาลตำบลของตน ให้มีความตระหนักรู้การแสดงความ เคารพที่ถูกต้อง รู้รักสามัคคีมีน้ำใจแก่สมาชิกด้วยกันในชุมชน สมาชิกในชุมชนเกิดความเข้มแข็ง สามารถ พึ่งพากันและกันได้ในยามยาก งานวิจัยชิ้นนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองให้สมบูรณ์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในสังคม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

1.3.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

1.3.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาวิเคราะห์ การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน พ.ศ.2565 ปัจจัยส่วนบุคคล การปฏิบัติตนเป็นพลดี 3 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านสังคม 2)ด้านเศรษกิจ 3)ด้านการเมืองการปกครอง หลักคารวธรรม 6 คือ 1)เคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2)เคารพซึ่งกันและกันทางกาย 3)เคารพทางวาจา 4)เคารพในสิทธิของผู้อื่น 5)เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น และ 6)เคารพในกฎระเบียบของสังคม

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่มีทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวนประชากร 3,570 คน (เทศบาลตำบลวังหิน ณ วันที่ 20 สิงหาคม 2564)

1.4.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่มีทะเบียนราษฎร์ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 351 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอรแกน (Krejcie and Morgan, 1970) อ้างใน ธีรวุฒิ เอกะกุ (2543)

1.4.3 ด้านสถานที่ การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านสถานที่ คือ เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอ วังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเวลาในช่วงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2565

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6

1.5.2 นำผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน

1.5.3 ได้ข้อเสนอแนะการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

1.5.4 สามารถนำผลการศึกษาวิจัยเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 การส่งเสริม (Promotion) หมายถึง เกื้อหนุน ช่วยเหลือสนับสนุนให้ดีขึ้น การทำกิจกรรมของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลวังหินเพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกและความตระหนักรู้ การมีส่วนร่วม และความพร้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

1.6.2 ความเป็นพลเมือง (Citizenship) หมายถึง สถานภาพของบุคคลที่จารีตประเพณีหรือกฎหมายของรัฐรับรองซึ่งให้แก่สิทธิและหน้าที่แห่งความเป็นพลเมืองแก่บุคคล (เรียกพลเมือง) ซึ่งอาจรวมสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การทำงานและอาศัยอยู่ในประเทศ สิทธิกลับประเทศ สิทธิครอบครองอสังหาริมทรัพย์ การคุ้มครองทางกฎหมายต่อรัฐบาลของประเทศ และการคุ้มครองผ่านกองทัพหรือการทูต

1.6.3 พลเมือง (Citizen) หมายถึง หมู่คนที่เป็นของประเทศใดประเทศหนึ่ง คนทั้งหมดซึ่งเป็นกำลังของประเทศ ทั้งในทางเศรษฐกิจ การทหาร และอำนาจต่อรองกับประเทศอื่น โดยนัยของความหมาย คำว่า พลเมือง หมายถึง คนที่สนับสนุนเป็นกำลังอำนาจของผู้ปกครอง เป็นคนที่อยู่ในการควบคุมดูแลของผู้ปกครอง

1.6.4 หลักคารวธรรม (Garawa dhamma) หมายถึง การอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีความเคารพซึ่งกันและกัน ของชุมชนในเทศบาลตำบลวังหิน คารวธรรม 6 ได้แก่

1. การเคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ได้แก่ การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ เพลงสรรเสริญพระบารมี เคารพในหลักการปฏิบัติของศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น

2. เคารพซึ่งกันและกันทางกาย เช่น การแสดงความเคารพแก่บุคคลซึ่งอาวุโสกว่าการให้เกียรติผู้อื่น

3. เคารพทางวาจา เช่น การพูดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล พูดจาสุภาพ

4. เคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นทั้งทางกายและวาจา

5. เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง

6. เคารพในกฎระเบียบของสังคม เช่น วัฒนธรรมประเพณี กฎหมายของบ้านเมือง

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นสำคัญเพื่อทำการศึกษาตามลำดับดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักคารวธรรม 6

2.4 การประยุกต์ใช้หลักคารวธรรม 6

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2.6 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริม

2.1.1 ความหมายของการส่งเสริม

พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน (2554) การส่งเสริม หมายถึง เกื้อหนุน ช่วยเหลือสนับสนุนให้ดีขึ้น เช่น ส่งเสริมการลงทุน ส่งเสริมการศึกษา

การส่งเสริม หมายถึง ต่อยืด ยาวยืด ยืดนาน แผ่กว้างขึงกางอ้า กว้างขวาง ขยายส่วนที่ต่อออกไป ส่วนขยาย ส่วนเพิ่มเติม ส่วนประกอบ

การส่งเสริม หมายถึง การให้ความสำคัญและการขยายขอบเขตในโครงการหรือกิจกรรมให้ดีมีคุณภาพสมบูรณ์ขึ้นด้วยปัจจัยต่าง ๆ เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ บุคลากร ความรู้ โอกาส และกำลังใจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้อย่างเป็นรูปธรรม สามารถจะดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

นววรรณ พันธุเมธา (2559) การส่งเสริม เน้นการช่วยด้วยคำพูด หรือการปฏิบัติ หรือการกระทำ เพื่อให้พัฒนาขึ้น เช่น

- รัฐบาลส่งเสริมการลงทุน
- รัฐบาลส่งเสริมการปลูกอ้อย

- กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายส่งเสริมให้เอกชนผลิตสื่อการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา

- ผู้ปกครองส่งเสริมให้ลูกมีนิสัยรักการอ่าน

วรทัศน์ อินทรัคคัมพร (2546) การส่งเสริม หมายถึง การวางแผนโครงการใดโครงการหนึ่ง ในการนำเอาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและการวิจัยต่าง ๆ นำออกไปสู่ประชาชนในชนบท โดยความรู้ที่นำออกไปนั้นประชาชนสามารถรับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย โดยประยุกต์เข้ากับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละท้องที่ ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ต้องคำนึงถึงการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน อีกทั้งมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและจริยธรรมควบคู่กันไป

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริม คือ เป็นการขยายและถ่ายทอดความรู้ โดยความรู้ที่นำออกไปนั้นประชาชนสามารถรับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้ การทำกิจกรรมของชุมชนเพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกและความตระหนักรู้ การมีส่วนร่วม และความพร้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2.1.2 การส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในสังคมไทย

ในสังคมประชาธิปไตย นอกจากสมาชิกของสังคมจะต้องปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองที่ดีแล้ว ยังจะต้องส่งเสริมบุคคลอื่นให้เป็นพลเมืองดีอีกด้วยซึ่งแนวทางการส่งเสริมบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

1) การส่งเสริมประชาธิปไตยในครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันเบื้องต้นในการอบรมปลูกฝังสมาชิกให้มีจิตสำนึกเป็นประชาธิปไตย จิตสำนึกประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ดีในครอบครัวที่อบอุ่น มีความเอื้ออาทรต่อกันพ่อแม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของลูก ร่วมแก้ไขปัญหากับลูกให้ลุล่วงโดยใช้เหตุผลที่ยอมรับรู้ร่วมกัน และสมาชิกในครอบครัวควรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มในชุมชนด้วย

2) การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ควรถือเป็นหน้าที่สำคัญในการปลูกฝังแนวทางประชาธิปไตยแก่สมาชิกในสังคม เช่น การจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนแบบประชาธิปไตย มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อทุกคนแสดงศักยภาพและความสามารถของตนและยอมรับในกติการ่วมกัน เช่น ระเบียบการแต่งกาย การรับประทานอาหาร การเข้าแถวหน้าเสาธง เป็นต้น ซึ่งครูควรส่งเสริมประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน ดังนี้

(1) สอนให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อปลูกฝังนิสัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยไม่เอาเปรียบสมาชิกและร่วมมือกันรับผิดชอบการทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

(2) กระตุ้นและเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนกล้าแสดงออกและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถือเป็นแนวทางในการปลูกฝังความเป็นผู้นำแก่นักเรียน

(3) ฝึกหัดให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของผู้อื่น ผู้มีน้ำใจประชาธิปไตยจะไม่ยึดมั่นในความคิดเห็นของตนเอง แต่เมื่อมีความคิดเห็นที่ดีกว่า จะยอมรับโดยไม่ต่อต้านผู้มีความคิดเห็นที่แตกต่าง

(4) โน้มน้าวให้นักเรียนเข้าใจถึงเหตุผลในกฎระเบียบต่าง ๆ มากกว่าการใช้อำนาจบังคับ ซึ่งการใช้อำนาจนั้นย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกต่อต้าน ไม่ให้ความร่วมมือ และอาจกระทำการฝ่าฝืนได้ การใช้หลักเหตุผลจึงเหมาะสำหรับการปลูกฝังและสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยอย่างดี

(5) จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตยกิจกรรมที่จัดควรมีประโยชน์และเหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียนเพื่อปลูกฝังค่านิยม และพฤติกรรมตามวิถีทางประชาธิปไตย

(6) ฝึกให้นักเรียนยอมรับในข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มและปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเอง

3) การส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคม ควรเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะร่วมกันส่งเสริมประชาธิปไตยให้แก่สมาชิกในสังคม และให้สมาชิกสามารถอยู่ร่วมกันด้วยการเคารพกฎกติกาของสังคม เคารพและให้เกียรติผู้อื่น โดยมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

(1) ในการประชุมหรือร่วมกิจกรรมของชุมชน ทุกคนควรจะมีบทบาทและหน้าที่ในความรับผิดชอบเกี่ยวกับชุมชนของตน เพื่อพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้า

(2) รับฟังความคิดเห็นของทุกคน ไม่ถือโทษโกรธเคืองเมื่อมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพราะจะช่วยให้มองเห็นแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น

(3) เมื่อมีปัญหาใด ๆ หรือมีเรื่องที่ต้องตัดสินใจเกี่ยวกับผลกระทบต่อชุมชนโดยรวม ให้พิจารณาร่วมกันอย่างมีเหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์ ควรมีความอดทนอดกลั้นต่อการอภิปรายหาแนวทางการตัดสินใจหรือดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด

(4) มีการปรึกษาหารือกันในการทำงาน ซึ่งระบบการทำงานที่ดีควรเกิดการมีส่วนร่วมของทุกคนมีความภาคภูมิใจในผลงานร่วมกัน และร่วมกันคิดร่วมกันทำเพื่อพัฒนาองค์กรของตน

(5) ร่วมกันแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ มากกว่าที่จะคอยตำหนิเมื่อเกิดปัญหา อาจนำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้เพื่อร่วมกันวิเคราะห์และหาแนวทางแก้ไข

(6) ติดตามข่าวสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอการติดตามข่าวสารอย่างรู้เท่าทันเหตุการณ์ปัจจุบัน จะช่วยให้เกิดความคิดในกานำมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาและปรับปรุงงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

4) การทำงานเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ควรถือเป็นนโยบายที่สำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย คือ การร่วมมือกันหรือรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมทางด้านการเมืองเศรษฐกิจ สังคม เพราะสมาชิกในชุมชนย่อมรู้จักสภาพของท้องถิ่นตนเป็นอย่างดี และสามารถจัดการทรัพยากรเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชนให้ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น กลุ่มแม่บ้านผลิตสินค้า กลุ่มทอผ้ากลุ่มอนุรักษ์ป่า กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ควรจัดทำแผนงานร่วมกันเพื่อกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ให้เกิดเป็นรูปธรรม โดยมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความถนัดและความสนใจตลอดจนมีการประเมินผลงานเพื่อปรับปรุงพัฒนาต่อไป

การสงเสริมใหผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2546) การที่บุคคลปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยแลว ควรสนับสนุนสงเสริมใหบุคคลอื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยด้วย โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1) การปฏิบัติตนใหเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย โดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมของศาสนาและหลักการของประชาธิปไตยมาใชในวิถีการดำรงชีวิตประจำวันเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแกคนรอบข้าง

2) เผยแพรอบรม หรือสั่งสอนบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในสังคมใหใชหลักการทางประชาธิปไตยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน

3) สนับสนุนชุมชนในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนใหถูกตองตามกฎหมายโดยการบอกเล่า เขียนบทความเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน

4) ชักชวน หรือสนับสนุนคนดีมีความสามารถในการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองหรือกิจกรรมสาธารณประโยชนของชุมชน

5) เป็นหูเป็นตาใหกับรัฐหรือหน่วยงานของรัฐในการสนับสนุนคนดีและกำจัดคนที่เป็นภัยกับสังคมการสนับสนุนใหผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย ควรเป็นจิตสำนึกที่บุคคลพึงปฏิบัติเพื่อใหเกิดประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

มุสตาฟา อภิชาติ (2558) การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรม คือ แบบแผนการกระทำ หรือผลการกระทำที่พัฒนาจากสภาพเดิมตามธรรมชาติให้ดีงามยั่งยืนจนเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เช่น กิริยา มารยาท การพูด การแต่งกาย การรับประทานอาหาร เป็นต้น วัฒนธรรมการไหว้ เป็นวัฒนธรรมภายนอกที่มักได้รับการตอบสนองจากผู้ได้รับด้วยการไหว้ตอบ นอกจากนี้ ยังมีวัฒนธรรมไทยอื่น ๆ ที่งดงาม เช่น การกราบ การทำบุญตักบาตร การแต่งกายแบบไทย เป็นต้น

การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามประเพณีไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี คือ สิ่งที่ปฏิบัติสืบทอดสืบทอดกันมาและถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ดีงามของแต่ละสังคมอาจเหมือนกันคล้ายกัน หรือแตกต่างกันก็ได้ และสิ่งที่ดีงามของสังคมหนึ่งเมื่อเวลาผ่าน ไปสังคมนั้นอาจเห็นเป็นสิ่งไม่ดีงามก็ได้

วัฒนธรรมและประเพณีไทย เป็นกิจกรรมที่สืบทอดมายาวนานและสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งดีควรอนุรักษ์ไว้

กล่าวโดยสรุป บุคคลจะเป็นพลเมืองดีของสังคมนั้น ต้องตระหนักถึง บทบาท หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติสอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรม ประเพณี และรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ รวมทั้งบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่ เมื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ ย่อมเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดผลดีทั้งต่อตนเองและสังคม การเป็นพลเมืองที่ดีเคารพกฎหมาย เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความกระตือรือร้น ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลัก ในการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข

2.1.3 การส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในสังคมโลก

การส่งเสริมให้พลเมืองในแต่ละสังคมมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมสูงขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับโลกนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้สังคมมีสันติสุขและสันติภาพจึงควรยึดแนวทาง ดังนี้

1. ด้านการเมือง การสนับสนุนส่งเสริมให้พลเมืองสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในระดับประเทศและระดับโลก ย่อมนำไปสู่การตัดสินใจพิจารณาเลือกพรรคการเมืองที่มีนโยบายสร้างเสริมความเข้าใจอันดีกับประเทศต่าง ๆ ไม่ล่วงละเมิดอธิปไตยประเทศอื่น และในพรรคการเมืองเองควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านการเมืองระหว่างประเทศในการตัดสินใจในดำเนินนโยบายที่สำคัญและมีผลกระทบต่อประเทศ เช่นการเปิดเสรีภาพทางการค้ากับประเทศต่าง ๆ ซึ่งไทยอาจเสียเปรียบและไม่รู้เท่าทัน หากขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการเจรจา

2. ด้านเศรษฐกิจ ควรปลูกฝังให้พลเมืองใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าและบริการอย่างชาญฉลาดตามฐานะและความจำเป็น โดยหลีกเลี่ยงสินค้าที่อาจมีผลต่อสุขภาพในอนาคต เช่น พืชจีเมโอ (พืชที่มีการตัดต่อทางพันธุกรรม) เป็นต้น ในขณะเดียวกันก็ต้องสนับสนุนส่งเสริมให้พลเมืองมีค่านิยมในการผลิตและพัฒนารูปแบบให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และมีความซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภคเพื่อให้ต่างประเทศยอมรับและไว้วางใจในสินค้าของตน

3. ด้านสังคม พลเมืองดีในสังคมโลกควรยึดแนวประชาธิปไตยทั้งในการปกครองและการดำเนินชีวิต ซึ่งในปัจจุบันถือว่าเป็นสากลและเป็นระบบที่จะก่อให้เกิดสันติภาพได้ โดยเฉพาะการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตย ซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่สำคัญที่ทุกคนควรนำไปปฏิบัติ

มุสตาฟา อภิชาติ (2558) การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก

1. เคารพกฎหมายและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม เมื่อพลเมืองทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม และบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของ

ผู้อื่น หรือไม่กระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนดก็จะทำให้รัฐไม่ต้องเสียงบประมาณในการป้องกันปราบปรามและจับกุมผู้ที่กระทำความผิดมาลงโทษ นอกจากนี้ยังทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบสงบสุขทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ไม่หวาดระแวงคิดร้ายต่อกัน

2. เป็นผู้มีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทุกคนย่อมมีอิสรเสรีภาพในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งการรู้จักการใช้เหตุผลในการดำเนินงาน จะทำให้ช่วยประสานความสัมพันธ์ ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีงามต่อกัน

3. ยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ เมื่อมีความขัดแย้งกันในการดำเนินกิจกรรมอันเกิดจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และจำเป็นต้องตัดสินปัญหาด้วยการใช้เสียงข้างมากเข้าช่วย และมติส่วนใหญ่ตกลงว่าอย่างไร ถึงแม้ว่าจะไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ต้องปฏิบัติตาม เพราะเป็นมติของเสียงส่วนใหญ่นั้น

4. เป็นผู้นำมีน้ำใจประชาธิปไตย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ผู้ที่มีความเป็นประชาธิปไตยนั้น จะต้องมีความเสียสละในเรื่องที่จำเป็น เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมและรักษาไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตย เป็นการส่งผลต่อความมั่นคงและความก้าวหน้าขององค์กร ซึ่งสุดท้ายแล้วผลประโยชน์ดังกล่าวก็ย้อนกลับมาสู่สมาชิกของสังคม เช่นการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ถึงแม้ว่าเราจะมีอาชีพบางอย่างที่มีรายได้ตลอดเวลา เช่นค้าขาย แต่ก็ยอมเสียเวลาค้าขายเพื่อไปลงสิทธิ์เลือกตั้ง บางครั้งเราต้องมีน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมส่วนร่วม เช่น การสมัครเป็นกรรมการเลือกตั้ง หรือสมาคมบำเพ็ญประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น

5. เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ควรรู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นเช่นบุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด แต่ต้องไม่เป็นการพูดแสดงความคิดเห็นที่ใส่ร้ายผู้อื่นให้เสียหาย

6. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน ประเทศชาติ ในการอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมต้องมีการทำงานเป็นหมู่คณะ จึงต้องมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในงานนั้น ๆ ให้สมาชิกแต่ละคนนำไปปฏิบัติตามที่ได้รับหมอบหมายไว้อย่างเต็มที่

7. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง การปกครอง ในสังคมประชาธิปไตยนั้นสมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง เช่น การเลือกตั้ง เป็นต้น

8. มีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ช่วยสอดส่องพฤติกรรมมั่วสุมของเยาวชนในสถานบันเทิงต่าง ไม่หลงเชื่อข่าวลือคำกล่าวร้ายโจมตี ไม่มองผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับเราเป็นศัตรู รวมถึงสงเสริมสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยสันติวิธี มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามหลักธรรม ทุกคนควรมีศีลธรรมไว้เป็นหลักในการควบคุมพฤติกรรมของบุคลให้ดำเนินไปอย่างเหมาะสม ถึงแม้จะไม่มีบทลงโทษใด ๆ ก็ตาม

คุณธรรม จริยธรรมของการเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก คุณธรรมจริยธรรมคือ สิ่งที่เป็นความดีควรประพฤติปฏิบัติ เพราะจะนำความสุข ความเจริญ ความมั่นคงมาสู่ประเทศชาติ สังคม และบุคคล คุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญ ๆ มีดังต่อไปนี้

1. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ประเทศชาติ

2. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่หมายถึง การปฏิบัติกิจการงานของตนเอง และที่ได้รับมอบหมายด้วยความมานะพยายาม อุทิศกำลังกาย กำลังใจอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้รวมไปถึงการรับผิดเมื่องานล้มเหลว พยายามแก้ไขปัญหาและอุปสรรคโดยไม่เกี่ยงงอนผู้อื่น

3. ความมีระเบียบวินัยหมายถึง การเป็นผู้รู้และปฏิบัติตามแบบแผนที่ตนเอง ครอบครัว และสังคมกำหนดไว้ โดยที่จะปฏิเสธไม่รับรู้กฎเกณฑ์หรอกตาต่าง ๆ ของสังคมไม่ได้

4. ความซื่อสัตย์หมายถึง การปฏิบัติตน ทางกาย วาจา จิตใจที่ตรงไปตรงมาไม่แสดงความคดโกงไม่หลอกลวง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ลั่นวาจาว่าจะทำงานสิ่งใดก็ต้องทำให้สำเร็จเป็นอย่างดี ไม่กลับกลอก มีความจริงใจต่อทุกคน จนเป็นที่ไว้วางใจของคนทุกคน

5. ความเสียสละหมายถึง การปฏิบัติตนโดยอุทิศกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความตั้งใจจริง มีเจตนาที่บริสุทธิ์ คุณธรรมด้านนี้เป็นการสะสมบารมีให้แก่ตนเอง ทำให้มีคนรักใคร่ไว้วางใจ เป็นที่ยกย่องของสังคม ผู้คนเคารพนับถือ

6. ความอดทนหมายถึง ความเป็นผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคใด ๆ มุ่งมั่นที่จะทำงานให้บังเกิดผลดีโดยไม่ให้ผู้อื่นเดือดร้อน ความอดทนมี 4 ลักษณะ คือ

(1) อดทนต่อความยากลำบาก เจ็บป่วย ได้รับทุกขเวทนาก็ไม่แสดงอาการจนเกินกว่าเหตุ

(2) อดทนต่อการตรากตรำทำงาน ไม่ทอดทิ้งงาน ฟันฝ่าอุปสรรคจนประสบผลสำเร็จ

(3) อดทนต่อความเจ็บใจ ไม่แสดงความโกรธ ไม่อาฆาตพยาบาท อดทนต่อคำเสียดสี

(4) อดทนต่อกิเลส คือ ไม่อยากได้ของผู้อื่นจนเกิดทุกข์ ไม่ตอบโต้คนอื่นที่ทำให้เราโกรธ และไม่ลุ่มหลงในสิ่งที่จะพาเราไปพบกับความเสียหาย

กล่าวโดยสรุป บุคคลจะเป็นพลเมืองดีของสังคมโลก ต้องตระหนักถึง บทบาท หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติสอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรม ประเพณี และรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ ปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่อันเนื่องมาจากสถานภาพของบุคคล เนื่องจากบุคคลมีหลายสถานภาพในคนคนเดียว ฉะนั้นบทบาทของบุคคลจึงต้องปฏิบัติไปตามสถานภาพในสถานการณ์ตามสถานภาพนั้น ๆ การเป็นพลเมืองที่ดีเคารพกฎหมาย เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข

2.1.4 หลักการสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ชิต นิลพานิช (2532) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

1) หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน โดย ยึดถือความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือต่อบุคคล

2) หลักการขจัดความขัดแย้ง ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์และความคิดจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและลมเหลว

3) หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้านความขยัน ความอดทน การร่วมมือ การซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง เพราะอุดมการณ์เป็นเรื่องที่จะจูงใจประชาชนให้ ร่วมสนับสนุนนโยบาย และเป้าหมายการดำเนินงาน และอาจก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4) การให้การศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ความคิดของตนเอง ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเองมากขึ้น การให้การศึกษาอบรมโดยให้ ประชาชนมีโอกาสทดลองคิด ปฏิบัติ จะช่วยให้ประชาชนสามารถคุ้มครองตนเองได้ รู้จักวิเคราะห์เห็นคุณค่าของงานและนำไปสู่การเข้าร่วมในการพัฒนา

5) หลักการทำงานเป็นทีม สามารถนำมาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนาได้

6) หลักการสร้างพลังชุมชน การรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลังในการ ทำงานและทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ

สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการคือ

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1.1 จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ

1.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

1.3 จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่าง ๆ

1.4 ลงมือปฏิบัติจริง

1.5 ถ่ายถอดประสบการณ์และสรุปบทเรียนที่จะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เหมาะสม

2. การพัฒนาผู้นำเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความสามารถที่มี จะช่วยให้สามารถริเริ่มกิจกรรมการแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรมการ พัฒนาได้ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

2.1 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน

2.2 สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

2.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและจัดองค์กรร่วมกัน

กล่าวโดยสรุป หลักการสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนต้องมีวิธีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ลดความขัดแย้ง รู้จักการทำงานเป็นทีม สร้างพลังชุมชน การรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลังในการทำงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน จะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและจัดองค์กรร่วมกัน

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

2.2.1 ความหมายของความเป็นพลเมือง

พลเมือง หมายถึง พละกำลังของประเทศ ซึ่งมีสวนเป็นเจาของประเทศนั่นเอง ต่างจากชาวต่างด้าวเขาเมือง ชาวต่างประเทศนี้เขามาอยู่ชั่วคราว

พลเมืองมีความหมายตางจากบุคคล ซึ่งหมายถึง สิ่งซึ่งมีสิทธิและหนาที่ตามกฎหมาย ซึ่งได้แก บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล

เมื่อกลาวถึงพลเมืองของประเทศใด ยอมหมายถึงบุคคลทั้งหลายที่มีสัญชาติของประเทศนั้น ๆ ตามกฎหมายของแต่ละประเทศ เชน เมื่อกลาวถึงพลเมืองของประเทศไทยยอมหมายถึงคนทั้งหลายที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายไทย พลเมืองของแต่ละประเทศยอมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศนั้น บุคคลต่างสัญชาติที่เข้าไปอยู่อาศัยซึ่งเรียกวาคนต่างด้าวไม่มีสิทธิเท่าเทียมกับพลเมือง และมีหนาที่แตกตางออกไป เชน อาจมีหนาที่เสียภาษีหรือคาธรรมเนียมเพิ่มขึ้นตามที่กฎหมายของแต่ละประเทศบัญญัติไว้

คำวา “พลเมืองดี” ของแต่ละประเทศนั้น อาจมีความหมายแตกต่างกันไปตามลัทธิการปกครองกลาวคือ ในประเทศเผด็จการ คำวา พลเมืองดียอมจะหมายถึง บุคคลที่วานอนสอนง่ายไม่ปริปากโตแย้งคำสั่งของผู้ปกครอง เป็นผู้ที่พรอมที่จะเสียสละ ตามข้อเรียกรองของผู้มีอำนาจไม่จำเป็นต้องคิดอะไรมากนัก เพราะมีผู้คิดไวใหเรียบร้อยแลว และหากเมื่อพิจารณาถึงความหมายของคำว่า “พลเมืองดี” ในประเทศที่ใชการปกครองระบอบประชาธิปไตย กล่าวได้วา พลเมืองดีในประเทศประชาธิปไตยนั้น จะตองมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ จึงตองเป็นผู้ตื่นตัวอยู่เสมอ

มีความคิดริเริ่มสร้างสรรครูจักคิด กลาที่จะแสดงคามคิดเห็น กลาที่จะรักษาสิทธิของตนและหมูคณะ พร้อมกับให้ความร่วมมือกันในการทำกิจการที่แป็นมติของคนสวนใหญ่เพื่อเป็นประโยชนสุขร่วมกัน ของทุก ๆ คน

Putnam (2001) ได้นิยามคำว่า “ความเป็นพลเมือง” ไว้ว่า เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม และมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างทุนทางสังคม

Cogan, Morris, & Print (2013) ได้นิยามคำว่า “ความเป็นพลเมือง” ไว้ว่าเป็นสถานภาพหรือบทบาทภายในชุมชน รวมไปถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติ

วิทยา ปานะบุตร (2550) ใหความหมายพลเมืองดี คือ พลเมืองที่ประพฤติปฏิบัติดีต่อกันระหว่างบุคคลต่าง ๆ รวมทั้งกระทำตนให้เป็นประโยชนต่อชุมชนและทองถิ่นที่อยู่อาศัย

พฤทธิสาร ชุมพล, ม.ร.ว. และ เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา (2551) อธิบายว่า ความเป็นพลเมือง (Citizenship) หมายถึง การเป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมือง (Political Community) เช่น เมือง (City) หรือ รัฐชาติ (Nation - State) โดยมีสิทธิและหน้าที่ซึ่งมากับความเป็นพลเมือง

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2545) เสนอความเห็นไว้ว่า ความเป็นพลเมืองหมายความถึง ประชาชนหรือพลเมืองของรัฐ หรือสังคม หรือชุมชนที่อาศัยอยู่ที่มีความกระตือรือร้น รับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อสาธารณะหรือส่วนรวม ไม่ใช่เป็นบุคคลที่เห็นเรื่องสาธารณะหรือเรื่องส่วนรวมที่ไม่ใช่เรื่องของตัวเอง แต่เป็นเรื่องของคนอื่น หรือหน่วยงานอื่นที่ต้องทำแทนตน ตนเป็นเพียงผู้รับผลจากการกระทำเหล่านั้น ประชาชนในชุมชน หรือสังคม หรือในรัฐ ต้องมีความกระตือรือร้น ลุกขึ้นมารับผิดชอบต่อกิจการสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตน ทั้งการคิด พัฒนา และเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นที่รัฐจัดทำขึ้น เพื่อให้เกิดความเสมอภาค เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้

วรากรณ์ สามโกเศศ (2554) อธิบายว่า ความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นคำที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ไม่ใช่เพียงมีรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้น แต่ประชาชนจะต้องเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยด้วย

โชติ ถาวร 2560) ให้คำจำกัดความว่า ความเป็นพลเมือง หมายถึงประชาชนหรือพลเมืองของรัฐ หรือสังคม หรือชุมชนที่อาศัยอยู่ ที่มีความกระตือรือร้นรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อสาธารณะหรือส่วนรวม เป็นบุคคลที่เห็นเรื่องกิจการสาธารณะหรือเรื่องส่วนรวมที่รัฐจัดทำขึ้นเป็นความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับตน ทั้งการคิด พัฒนา และเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความเสมอภาค เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2560) ระบุว่า คำว่า “พลเมือง” มาจากภาษาลาตินว่า Cives (พลเมือง) เคยใช้ในยุคโบราณ ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบประชาธิปไตยในกรีกและโรมัน ต่อมาในยุคสมัยกลางไม่ได้นำมาใช้ แต่อย่างไรก็ตาม คำว่า พลเมือง ก็มีการนำกลับมาใช้อีกในช่วงของการปฏิบัติในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศสในปลายศตวรรษ 18 ซึ่งการเป็นพลเมืองมีหลายมิติ

การที่จะเป็นพลเมืองได้นั้น จะต้องมี องค์ประกอบดังต่อไปนี้ 1) มีเอกลักษณ์ที่มาจากความเป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมือง 2) ยึดถือค่านิยมเฉพาะและอุดมคติ 3) มีสิทธิและหน้าที่ 4) มีส่วนร่วมทางการเมือง และ 5) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2558) กล่าวว่า พลเมืองคือผู้ที่เป็นกำลังของเมือง เป็นผู้ที่ขาดจากการอยู่ภายใต้การชี้นำของผู้ปกครองซึ่งเป็นนักการเมือง เป็นข้าราชการ

มานิจ สุขสมจิตร (2558) กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า พลเมืองคือผู้ที่เป็นกำลังของบ้านเมืองที่รวมตัวกันทำเรื่องดี ๆ เพื่อช่วยให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญและเป็นเมืองที่ผู้คนมีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม เสียสละ และเป็นคนมีเหตุผล มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ

ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ (2558) ที่เห็นว่าพลเมืองคือผู้ที่เป็นกำลังของบ้านเมือง มีการรวมตัวกันทำเรื่องดี ๆ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

จากความหมายของนักวิชาการต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า “ความเป็นพลเมือง” หมายถึง ประชาชนที่นอกจากเสียภาษีและปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองแล้วยังต้องมีบทบาทในทางการเมือง คืออย่างน้อยมีสิทธิไปเลือกตั้งแต่ยิ่งไปกว่านั้นคือมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ต่อทางการหรือรัฐได้ทั้งยังมีสิทธิเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กับรัฐและอาจเป็นฝ่ายรุกเพื่อเรียกร้องกฎหมาย นโยบายและกิจกรรมของรัฐตามที่เห็นพ้องพลเมืองนั้นจะเป็นคนที่รู้สึกเป็นเจ้าของในสิ่งสาธารณะ มีความกระตือรือร้น อยากมีส่วนร่วม เอาใจใส่การทำงานของรัฐและเป็นประชาชนที่สามารถแก้ไขปัญหาส่วนรวมได้ในระดับหนึ่งโดยไม่ต้องรอให้รัฐมาแก้ไขให้เท่านั้น

2.2.2 ความเป็นพลเมือง

สำหรับความเป็นพลเมือง (Citizenship) จากการที่ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่าการกล่าวถึงความเป็นพลเมืองนั้น ส่วนใหญ่นักวิชาการมักรวมความและแปลความหมายไปถึงสิทธิและหน้าที่พลเมืองด้วย แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่านั่นก็คือความเป็นพลเมืองซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทบทวนความเป็นพลเมืองจากเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองด้วย ดังนี้

ปกรณ์ ปรียากร (2558) กล่าวว่า เรื่องของความเป็นพลเมืองมีสาระหลัก 3 ด้าน ประกอบกัน กล่าวคือ

1) ความเป็นพลเมืองในมิติการเมือง เป็นลักษณะของผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของระบอบประชาธิปไตย เริ่มต้นจากความเข้าใจในความเป็นอิสระชน มีจิตวิญญาณเสรี มิได้อยู่ภายใต้อาณัติของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด มีความรับผิดชอบในตนเองพึ่งตนเอง พร้อมจะรับรู้ รับฟังและเคารพต่อความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย รักที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ระดับ

ท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความสมัครใจ ใส่ใจต่อการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

2) ความเป็นพลเมืองในมิติเศรษฐกิจและสังคม เป็นลักษณะของผู้ที่มีจิตสาธารณะและสมัครใจเข้าร่วมแก้ปัญหาของชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ พร้อมจะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยเหตุที่มาจากความแตกต่างทางวัยวุฒิ คุณวุฒิ สถานะทางเศรษฐกิจสังคม เชื้อชาติ สัญชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความคิด ความเชื่อ เพศสภาพ การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การประกอบสัมมาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อสังคม รู้เท่าทันและมีดุลพินิจในการรับและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในสังคมยุคสารสนเทศ

3) ความเป็นพลเมืองในมิติหน้าที่พลเมือง เป็นลักษณะของผู้ที่เป็นพลเมืองไทยที่ต้องหน้าที่สำคัญในการรับการศึกษาและมีอาชีพที่สุจริต ปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด มีหน้าที่ใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างสุจริตและเที่ยงธรรม พิทักษ์รักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย รับราชการทหาร ป้องกันประเทศ เสียภาษีอากรโดยสุจริต พิทักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปะวัฒนธรรมของชาติและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ช่วยเหลือราชการและรักษาผลประโยชน์ของชาติ ช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติสาธารณะ

ถวิลวดี บุรีกุล รัชวดี แสงมหะมัด และเออเจนี เมริโอ (2557) ศึกษาเรื่องการวัดความเป็นพลเมือง (Measuring Citizenship) เสนอว่า คนไทยมีแนวคิดต่อการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์หรือที่ควรจะเป็น (Normative Citizenship) อยู่ 2 มิติด้วยกัน คือ

1) ความเป็นพลเมืองในมิติวิถีวัฒนธรรม คือมีลักษณะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เคารพผู้อาวุโสกว่า เสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมาย ปฏิบัติตามหลักศาสนา มีความภาคภูมิใจในการเป็นคนไทย เต็มใจที่จะเสียภาษี และทำงานแบบสุจริต

2) ความเป็นพลเมืองในมิติความมีอิสรภาพและความก้าวหน้าทันสมัย คือ เป็นลักษณะของผู้ที่สามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรคและผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง สามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สามารถคุยเรื่องการเมืองนานาชาติ มีการรวมตัวหรือเป็นสมาชิกกลุ่ม สมาคม สหภาพ ชมรม ติดตามการทำงานของนักการเมืองและข้าราชการ บริจาคโลหิต เงิน สิ่งของ แรงงาน และรักษาสิ่งแวดล้อมโดยการนำกลับไปใช้ใหม่ หรือช่วยปลูกต้นไม้ และแยกขยะ

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2557) เสนอไว้ว่า คุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีอยู่ทั้งหมด 6 ประการ คือ 1) เคารพกติกา 2) เคารพสิทธิผู้อื่น 3) เคารพความแตกต่าง 4) เคารพหลักความเสมอภาค 5) รับผิดชอบต่อสังคม และ 6) พึ่งตนเอง

จากการทบทวนงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาถึงความเป็นพลเมือง สรุปได้ว่าการกล่าวถึงความเป็นพลเมืองส่วนใหญ่จะพิจารณาความเป็นพลเมืองจากมิติบทบาท สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง คือ มองว่าพลเมืองมีสิทธิและเคารพสิทธิอย่างไร และมีความรับผิดชอบ(บทบาท) ต่อสังคมที่จะต้องแสดงออก (หน้าที่) อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะนำเอาประเด็นศึกษาจากส่วนนี้ไปใช้ในการกำหนดกรอบในการศึกษาความเป็นพลเมือง รวมถึงใช้ในการพัฒนาแนวทางการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

2.2.3 คุณลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมือง

ฮารวิกเฮิรส (Havighust, 1961) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีไว้ในบทความเรื่อง “เด็กในวันนี้กับโลกในวันหน้า” ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีลักษณะน่าคบและมองโลกในแง่ดี
2. เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการปกครองตนเอง พร้อมที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ในอนาคตได้เป็นอย่างดี
3. เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ เสมอ
4. มีความสามารถในการควบคุมตนเองเกี่ยวกับความรู้สึกผิดชอบทางศีลธรรม
5. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยมิต้องกระตุ้นจากผู้อื่น
6. เป็นผู้มีเหตุผลและมองการณ์ไกล
7. เป็นผู้มีใจกว้างและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
8. เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
9. เป็นผู้มองโลกในแง่วิทยาศาสตร์และศาสนาอย่างเข้าใจ

คณะกรรมการแห่งชาติญี่ปุ่นว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมได้พิมพ์เอกสารขึ้นเมื่อ ป ค.ศ. 1969 ได้ระบุคุณลักษณะที่พลเมืองญี่ปุ่นในอนาคตจะพึงมีในส่วนที่เกี่ยวกับสังคมและชาติในเอกสารชื่อ “National Statement on Educational Goal, Aims and Objectives in the Asian Countries” ดังต่อไปนี้คือ

ในฐานะที่เป็นสมาชิกผู้หนึ่งของสังคม

1. ให้มีความอุทิศตนเพื่องาน
2. ให้มีสวนร่วมที่จะสร้างสรรค์สวัสดิภาพของสังคม
3. ให้มีความสร้างสรรค์
4. ให้มีความเคารพในมาตรฐานของสังคม

ในฐานะพลเมืองดีญี่ปุ่น

1. มีความรักชาติ
2. ให้มีความจงรักภักดีในสัญลักษณ์ของชาติ

3. ให้ส่งเสริมคุณลักษณะที่เด่นประจำชาติ

เฟนตัน (Fenton, 1967) กล่าวว่า พลเมืองดีต้องเป็นผู้มีทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสมนั่นคือ

1. เป็นผู้ที่ต้องการจะมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น
2. มีความรับผิดชอบต่อการกระทำทางการเมือง
3. มีความเชื่อมั่นในเกียรติภูมิของบุคคล
4. ยอมรับฟังคำโต้แย้งจากผู้อื่น
5. มีทักษะและความสามารถในการแสวงหาความรู้
6. สามารถวิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ ได้ เช่น สุนทรพจน์ และการหาเสียงเพื่อสามารถที่จะแยกแยะสาระที่ไม่ตรงกับความจริงได้

Enslin (2000) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่

1. เป็นหนึ่งในสมาชิกภายในชุมชน
2. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชน
3. เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง
4. มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและกฎหมาย
5. มีทัศนคติที่ดีต่อการเมือง

Westhiemer & Kahne (2004) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 4 ประการที่สำคัญ ดังนี้ คือ

1. มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของภาครัฐ
2. ทำงานอย่างสุจริตและชำระภาษี
3. เคารพกฎหมาย
4. มีส่วนร่วมโดยเป็นสมาชิกในชุมชน และการพัฒนาชุมชน

Hoskins, et al. (2006) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้ คือ (1) มีบทบาท หน้าที่ทั้งภายในชุมชนและทางการเมือง (2) เคารพกฎหมาย (3) เคารพความเสมอภาค (4) ซื่อสัตย์ สุจริต และ (5) ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรม

กรมศาสนา (2552) ได้กำหนดคุณลักษณะของคนดีไวดังตอไปนี้คือ

1. คุณธรรม 4 ประการ

1.1 การรักษาความสัจ ความจริงใจตอตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชนและเป็นธรรม

1.2 การขมใจตนเอง ฝกใจตนเองใหประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจสุจริตความดีนั้น

1.3 การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติลวงความสัจสุจริตไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด

1.4 การรูจักละวางความชั่ว ความทุจริตและรูจักสละประโยชนสวนน้อยของตน เพื่อประโยชนสวนใหญ่ของบานเมือง

2. คานิยมพื้นฐาน 5 ประการ

2.1 พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ

2.2 ประหยัด และออม

2.3 มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย

2.4 ปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา

2.5 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2548) ได้สรุปและรวบรวมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทยควรมี 3 มิติคือ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านความคิดความเชื่อ และด้านการปฏิบัติตน

ด้านความรู้ความเข้าใจ ได้แก่

1. มีความรู้ความเขาใจหลักและระเบียบการปกครองประเทศในระดับประเทศและระดับทองถิ่น

2. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

3. มีความรู้ความเข้าใจความเกี่ยวโยงกันของสถานภาพของผู้คนกลุ่มต่างในสังคมเชิงซ้อน

4. มีความรู้ความเข้าใจในการเมืองการปกครองในมิติสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนและการเมือง ภาคประชาชน เข้าใจเรื่องสิทธิชุมชน ทุนทางสังคมอันหลากหลาย

5. มีความรู้ความคิดเท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งในระดับประเทศและระดับโลกที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเทศไทย

6. มีความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีสมัยใหม่วิถีชีวิตอย่างใหม่ตามควรแก่วิชาชีพของตน

ดานความคิดเห็น/เจตคติ ได้แก่

1. มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. มีเจตคติที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร

3. เป็นผู้มีความคิดเห็นต่อเหตุการณ์บ้านเมือง

4. เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิตและค่านิยมอย่างไทย

5. เห็นคุณค่า และผดุงความเป็นชาติร่วมกับผู้อื่น

6. มีความคิดเห็นที่ทันสมัย

ด้านการปฏิบัติตน ได้แก่

1. ปฏิบัติตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรมและกฎกติกาของชุมชนท้องถิ่นประเทศชาติ

2. ปฏิบัติตนตามหลักสิทธิหน้าที่ของพลเมือง

3. ปฏิบัติตนให้เป็นโยชน์ต่อผู้อื่น

4. มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นเรื่องของการจรรโลงความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ ความดีงามของสังคม

ปกรณ์ ปรียากร (2558) กล่าวว่า เรื่องของความเป็นพลเมืองมีสาระหลัก 3 ด้านประกอบกัน กล่าวคือ (1) ความเป็นพลเมืองในมิติการเมืองเป็นลักษณะของผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของระบอบประชาธิปไตย เริ่มต้นจากความเข้าใจในความเป็นอิสระชน มีจิตวิญญาณเสรี มิได้อยู่ภายใต้อาณัติของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด มีความรับผิดชอบในตนเอง พึ่งตนเอง พร้อมจะรับรู้ รับฟังและเคารพต่อความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย รักที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความสมัครใจ ใส่ใจต่อการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ (2) ความเป็นพลเมืองในมิติเศรษฐกิจและสังคมเป็นลักษณะของผู้ที่มีจิตสาธารณะและสมัครใจเข้าร่วมแก้ปัญหาของชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติ พร้อมจะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยเหตุที่มาจากความแตกต่างทางวัยวุฒิ คุณวุฒิ สถานะทางเศรษฐกิจสังคม เชื้อชาติ สัญชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความคิด ความเชื่อ เพศสภาพ การดำเนินชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การประกอบสัมมาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อสังคม รู้เท่าทันและมีดุลพินิจในการรับและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในสังคมยุคสารสนเทศ (3) ความเป็นพลเมืองในมิติหน้าที่พลเมือง เป็นลักษณะของผู้ที่เป็นพลเมืองไทย ที่ต้องมีหน้าที่สำคัญในการรับการศึกษาและมีอาชีพที่สุจริต ปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด มีหน้าที่ใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างสุจริตและเที่ยงธรรม พิทักษ์รักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ การปกครองระบอบประชาธิปไตย รับราชการทหาร ป้องกันประเทศ เสียภาษีอากรโดยสุจริต พิทักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ช่วยเหลือราชการและรักษาผลประโยชน์ของชาติ ช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติสาธารณะ

ถวิลวดี บุรีกุล รัชวดี แสงมหะมัด และเออเจนี เมริโอ (2557) ในงาน ศึกษาเรื่องการวัดความเป็นพลเมือง (Measuring Citizenship) เสนอว่า คนไทยมีแนวคิดต่อการเป็นพลเมืองที่

พึงประสงค์หรือที่ควรจะเป็น (Normative Citizenship) อยู่ 2 มิติด้วยกัน คือ (1) ความเป็นพลเมืองในมิติวิถีวัฒนธรรม คือมีลักษณะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เคารพผู้อาวุโสกว่า เสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมาย ปฏิบัติตามหลักศาสนา มีความภาคภูมิใจในการเป็นคนไทย เต็มใจที่จะเสียภาษี และทำงานแบบสุจริต 8 (2) ความเป็นพลเมืองในมิติความมีอิสรภาพและความก้าวหน้าทันสมัย คือ เป็น ลักษณะของผู้ที่สามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรคและผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง สามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สามารถคุย เรื่องการเมืองนานาชาติ มีการรวมตัวหรือเป็นสมาชิกกลุ่ม สมาคม สหภาพ ชมรม ติดตามการทำงานของนักการเมืองและข้าราชการ บริจาคโลหิต เงิน สิ่งของ แรงงาน และรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการนำกลับไปใช้ใหม่ หรือช่วยปลูกต้นไม้ และแยกขยะ

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2553) เสนอไว้ว่า คุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีอยู่ทั้งหมด 6 ประการ คือ

1. เคารพกติกา
2. เคารพสิทธิผู้อื่น
3. เคารพ ความแตกต่าง
4. เคารพหลักความเสมอภาค
5. รับผิดชอบต่อสังคม
6. พึ่งตนเอง

จากการทบทวนงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาถึงความเป็นพลเมือง สรุปได้ว่าการกล่าวถึงความเป็นพลเมืองส่วนใหญ่จะพิจารณาความเป็นพลเมืองจากมิติบทบาท สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง คือ มองว่าพลเมืองมีสิทธิและเคารพสิทธิอย่างไร และมีความรับผิดชอบ (บทบาท) ต่อสังคมที่จะต้องแสดงออก (หน้าที่) อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะนำเอาประเด็นศึกษาจากส่วนนี้ ไปใช้ในการกำหนดกรอบในการศึกษาความเป็นพลเมือง รวมถึงใช้ในการพัฒนาแนวทางการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

วิชัย ภู่โยธิน และคณะ (2552) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ทุกสังคมพึงปรารถนา ซึ่งมี 9 ลักษณะ ดังนี้

1. เคารพกฎหมายบ้านเมืองและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม พลเมืองทุกคนควรปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม และบทบัญญัติของกฎหมาย จะทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบ ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข

2. เป็นผู้มีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รู้จักการใช้เหตุผลในการดำเนินงานและควบคุมงาน จะทำให้ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจอันดีงามต่อกัน

3. ยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ หากมีความขัดแย้งกันในการดำเนินงานอันเกิดมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และจำเป็นต้องตัดสินปัญหาด้วยการใช้เสียงข้างมากเป็นหลัก ถึงแม้ว่าจะไม่ตรงกับความคิดของเราก็ตาม เราควรต้องปฏิบัติตาม เพราะเป็นมติของเสียงส่วนใหญ่

4. เป็นผู้นำมีน้ำใจประชาธิปไตย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ทุก ๆ คนที่มีความเป็นประชาธิปไตยนั้น ต้องมีความเสียสละเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม และรักษาไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตยเป็นการส่งผลต่อความมั่นคง ซึ่งสุดท้ายแล้ว ผลประโยชน์ดังกล่าวก็ย้อนกลับมาสู่สมาชิกของสังคม

5. เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เราทุกคนที่เกิดมา ไม่ว่าเป็นเพศใด ไม่ว่าฐานะเป็นเช่นไร ประกอบอาชีพอะไร ควรรู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เพราะทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน

6. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน ประเทศชาติในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นย่อมต้องมีการทำงานเป็นทีม จึงต้องมีการแบ่งหน้าที่ต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญต่อความรับผิดชอบในงานนั้น ๆ ให้สมาชิกแต่ละคนนำไปปฏิบัติตามที่ได้รับหมอบหมายไว้อย่างเต็มที่

7. มีส่วนรวมในกิจกรรมการเมือง การปกครอง สมาชิกทุกคนในสังคมประชาธิปไตยนั้นต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง เช่น การเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งส่วนท้องถิ่น

8. มีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม ส่งเสริมและสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยวิธีทางกฎหมาย

9. มีคุณธรรมและจริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักธรรม ทุกคนควรมีศีลธรรมประจำใจไว้เป็นหลักในการควบคุมความประพฤติของตนให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้

กล่าวโดยสรุป พลเมืองที่ดีมีคุณลักษณะดังนี้ จะเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่ครอบครัว โรงเรียน ประเทศชาติ และสังคมโลกเสมอ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชน เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง มีรับผิดชอบต่อสังคม ประเทศใดก็ตามที่มีพลเมืองดีเป็นจำนวนมาก ประเทศนั้นก็จะมีแต่ความสงบสุขและเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

2.2.4 หน้าที่ของพลเมืองดีตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 74-77 ได้กล่าวถึงหน้าที่ของชนชาวไทยตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งทุกคนจะต้องรักษาและปฏิบัติตามจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ พอสรุปได้ดังนี้

1. การรักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

4.1 การรักษาชาติ

4.2 การรักษาศาสนา

4.3 การรักษาพระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. การปฏิบัติตามกฎหมาย เมื่อเราต้องเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับกฎหมายใดก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ๆ อย่างเคร่งครัด เพราะกฎหมายแต่ละฉบับนั้น ได้มีการและประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาอย่างเปิดเผยต่อหน้าสาธารณชน

3. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หน้าที่ สามารถลงชื่อถอดถอน (20,000 คน) แต่ถ้าไม่มาใช้หน้าที่ ก็จะไม่มีมีสิทธิ์ในการลงสมัครเลือกตั้ง

4. การพัฒนาประเทศ

4.1 การป้องกันประเทศ

4.2 การรับราชการทหาร

4.3 การเสียภาษีอากร

- ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- ภาษีเงินได้นิติบุคคล
- ภาษีการค้า
- ค่าอากรแสตมป

4.4 การช่วยเหลือราชการ

4.5 การศึกษาอบรม

4.6 การพิทักษ์ปกป้องและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.7 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. การปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

คุณธรรมของการเป็นพลเมืองดี **(กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2546)**

1. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
2. การมีระเบียบวินัยและรับผิดชอบต่อหน้าที่
3. รับฟังความคิดเห็นของกันและกันและเคารพในมติของเสียงส่วนมาก
4. ความซื่อสัตย์สุจริต
5. ความสามัคคี
6. ความละอายและเกรงกลัวในการกระทำชั่ว

7. ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง

8. การส่งเสริมให้คนดีปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ

2.2.5 แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2546)

1. ด้านสังคม ได้แก่

1.1 การแสดงความคิดอย่างมีเหตุผล

1.2 การรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น

1.3 การยอมรับเมื่อผู้อื่นมีเหตุผลที่ดีกว่า

1.4 การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

1.5 การเคารพระเบียบของสังคม

1.6 การมีจิตสาธารณะ คือ เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและรักษาสาธารณสมบัติ

2. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

2.1 การประหยัดอดออมในครอบครัว

2.2 การซื่อสัตยสุจริตต่ออาชีพที่ทำ

2.3 การพัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า

2.4 การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

2.5 การสร้างงานและสร้างสรรคสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไทยและสังคมโลก

2.6 การเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดีมีความซื่อสัตยยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ดีต่อชาติเป็นสำคัญ

3. ด้านการปกครอง ได้แก่

3.1 การเคารพกฎหมาย

3.2 การรับฟังข้อคิดเห็นของทุกคนโดยอดทนต่อความข้อแย้งที่เกิดขึ้น

3.3 การยอมรับในเหตุผลที่ดีกว่า

3.4 การซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

3.5 การกล้าเสนอความคิดเห็นต่อส่วนรวม กล้าเสนอตนเองในการทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา

3.6 การทำงานอย่างเต็มความสามารถ เต็มเวลา

2.2.6 แนวคิดการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี

จุดเริ่มต้นของวิชา “ความเป็นพลเมือง”ได้กำเนิดขึ้นในรัฐบาลพรรคเบอร์ตั้งแต่ ค.ศ.1997 ได้ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับให้มีวิชาความเป็นพลเมืองดีและได้ปรับกระบวนการสอนวิชานี้ให้ทันสมัยมากขึ้น เหตุผลที่รัฐบาลพรรคเบอร์ได้ให้ความสำคัญต่อวิชาความเป็นพลเมืองในระดับการศึกษาภาคบังคับก็เนื่องจากในระยะหลัง ๆ ประชาชนชาวอังกฤษให้ความสนใจการเมืองน้อยลงการไปลงคะแนนเสียงก็ลดลง ความพยายามที่จะกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการปกครองท้องถิ่นก็ไม่ค่อยประสบความสำเร็จ ฉะนั้นจึงเกิดความตื่นตัวของรัฐบาลที่จะสร้างวัฒนธรรมการเมืองให้ประชาชนมีความเข้าใจเรื่องการเมืองและสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น

เบนจามิน บารเบอร์ (วิชัย ตันศิริ, 2551) เป็นนักคิดคนหนึ่งที่ให้ความหมายของคำว่า “พลเมือง” ในความหมายใหม่ซึ่งจะหมายถึง “ผู้มีสวนร่วมในกระบวนการทางการเมือง” นอกเหนือไปจากการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น “พลเมือง” จึงต้องมี “บทบาท” ของการเมือง ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “active” การเป็นพลเมืองมิใช่เป็นในฐานะ “Subject” ผู้ถูกปกครองและเป็นฝ่าย“passive” แต่ต้องเข้าร่วมในกระบวนการของการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

วิชัย ตันศิริ (2551) แนวคิดของบาร์เบอร์จึงคล้ายกับแนวคิดของชาวกรีกโบราณซึ่งชาวนครรัฐเอเธนส์นิยามคำว่า“พลเมือง” คือผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่ในการปกครองในระดับต่าง ๆ เช่น ในสภา ศาล และการบริหารกิจการของรัฐ พลเมืองทุกคนมีสิทธิ์และหน้าที่ต้องรับผิดชอบโดยมีการเลือกตั้งสลับสับเปลี่ยนกันมาตลอดปี ฉะนั้น“พลเมือง” ของนครรัฐเอเธนส์จึงมีจำนวนจำกัดไม่รวมสตรีเพศ คนต่างถิ่นที่อพยพเข้ามา และทาส การมีฐานะเป็นพลเมืองจึงเป็น “อภิสิทธิ์” และมนุษย์ทุกผู้ทุกคนที่คาดหวังจะมีชีวิตที่ประเสริฐสุขจะต้องใช้ชีวิตเพื่อสังคมการเมืองเท่านั้น นั่นคืออุดมการณ์ของชาวกรีกโบราณ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความเป็นพลเมืองตามแนวทางดั้งเดิมนั้นมีความหลากหลาย การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องและส่งเสริมประชาธิปไตยคือสิ่งที่จำเป็นที่สุดในยุคปัจจุบัน

แนวคิดการพัฒนาความเป็นพลโลกของ สิริวรรณ ศรีพหล (2554) ได้กล่าวว่าปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีมีการเปลี่ยนแปลง โดยเน้นทัศนะที่กว้างไกลออกไปจากเดิม เนื่องจากสภาพการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและความเป็นโลกาภิวัตน์ทำให้โลกแคบลง พลเมืองในประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ใกลชิดกันมากขึ้น มีการพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น มีความเห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน โลกก็ยังมีการแข่งขันต่อสู้เอารัดเอาเปรียบต่อกัน มีความไม่เข้าใจกัน สภาพความสัมพันธ์ของพลเมืองในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงมีทั้งความร่วมมือช่วยเหลือกันและมีความขัดแย้งในเวลาเดียวกัน ลักษณะดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาพลเมืองให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกมากยิ่งขึ้น

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) ชรินทร มั่งคั่ง (2553) ได้กล่าวถึง “พลเมือง” ของระบอบประชาธิปไตยนั้นประกอบไปด้วยหลักการสำคัญดังต่อไปนี้คือ

1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ คือ ระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในประเทศ ประชาชนในประเทศจึงมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ ในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นไทย คือเป็นอิสระชน ที่พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้และไม่ยอมให้ตนอยู่ภายใตอิทธิพลอำนาจ หรือภายใต้ “ระบบอุปถัมภ์” ของผู้ใด เด็กจะเป็น “ผู้ใหญ่” และเป็น “พลเมือง” หรือสมาชิกคนหนึ่งของสังคมได้อย่างแท้จริง เมื่อสามารถรับผิดชอบตนเองได้

2. เห็นคนเท่าเทียมกัน คือ ในระบอบประชาธิปไตยไม่ว่าประชาชนจะแตกต่างหรือสูงต่ำกันอย่างไร ไม่ว่าจะมีการศึกษาสูงหรือต่ำ ร่ำรวยหรืออยากจน ไม่ว่าจะเป็นเจ้านายหรือเป็นลูกน้อง ไม่วาจะมีอาชีพอะไร ทุกคนล้วนเท่าเทียมกัน ทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของประเทศอย่างเสมอกัน

3. ยอมรับความแตกต่าง คือ ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้อง ยอมรับ และเคารพความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ถึงแม้จะแตกต่างกัน และจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่าง ถึงแม้จะไม่เห็นด้วย แต่จะต้องยอมรับว่า คนอื่นมีสิทธิที่จะแตกต่างหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างได้และต้องยอมรับ โดยไม่จำเป็นที่จะต้องเข้าใจว่าทำไมเขาถึงเชื่อหรือเห็นแตกต่างไปจากเรา “พลเมือง” จึงคุยเรื่องการเมืองกันในบ้านได้ถึงแม้จะเลือกพรรคการเมืองคนละพรรค หรือมีความคิดเห็นทางการเมืองคนละข้างกัน

4. เคารพสิทธิผู้อื่น คือ ระบอบประชาธิปไตยนั้นทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ คือมีสิทธิและใชสิทธิได้เทาที่ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

5. รับผิดชอบต่อสังคม คือ ระบอบประชาธิปไตยมิใช่เป็นการปกครองตามอำเภอใจ หรือใครอยากจะทำอะไรก็ทำ โดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม ดังนั้น นอกจากจะต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และรับผิดชอบต่อผู้อื่นแล้ว “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยยังจะต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยรับผิดชอบต่อสังคมด้วย โดยเหตุที่สังคมหรือประเทศชาติมิได้ดีขึ้น หรือแย่ลง โดยตัวเองหากสังคมจะดีขึ้นได้ก็ด้วย การกระทำของคนในสังคมและที่สังคมแย่ลงไป ก็เป็นเพราะการกระทำของคนในสังคม “พลเมือง” นั้นก็คือผู้ที่มีสำนึกของความเป็นเจ้าของประเทศ และเป็นเจ้าของสังคม “พลเมือง” จึงไม่ใช่คนที่ใชสิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจ แล้วทำให้สังคมเสื่อมลงไปหากเป็นผู้ที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม โดยมีส่วนร่วมในการแก้ปญหาและช่วยกันทำให้สังคมดีขึ้นกว่าที่ผ่านมา

6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม คือ ระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยประชาชน ใช้กติกาหรือกฎหมาย ที่มาจากประชาชนหรือผู้แทนประชาชน ระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ต่อเมื่อมี “พลเมือง” ที่เข้าใจหลักการพื้นฐานของการปกครอง

ในระบอบประชาธิปไตยตามสมควรทั้งในเรื่อง หลักประชาธิปไตย หรือการปกครองโดยประชาชน และหลักนิติรัฐ หรือการปกครองโดยกฎหมายเข้าใจเรื่องการเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง ทั้งติดตามความเป็นไป และมีส่วนร่วมในเรื่องการบ้านการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการไปเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมในเรื่องอื่น ๆ ตามสมควร ถ้ามีความขัดแย้งก็เคารพกติกา และใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา โดยไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง

จึงพอสรุปได้ว่า การพัฒนาพลเมืองดีนั้นจำเป็นต้องสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยเน้นทัศนะที่กว้างไกลออกไปจากเดิม เนื่องจากสภาพการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและความเป็นโลกาภิวัตน์ทำให้โลกแคบลง พลเมืองในประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น มีการพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น มีความเห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น การให้พลเมืองได้มีจิตสำนึกสาธารณะและมีส่วนร่วมตามบทบาทและหน้าที่ที่สังคมกำหนดตามวิถีประชาธิปไตย

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักคารวธรรม 6

2.3.1 ความหมายของหลักคารวธรรม 6

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2555) คารวธรรม คือ

– การเคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ได้แก่ การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ เพลงสรรเสริญพระบารมี เคารพในหลักการปฏิบัติของศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น

– เคารพซึ่งกันและกันทางกาย เช่น การแสดงความเคารพแก่บุคคลซึ่งอาวุโสกว่าการให้เกียรติผู้อื่น

– เคารพทางวาจา เช่น การพูดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคลพูดจาสุภาพ ไม่ก้าวร้าว ไม่ส่อเสียด

– เคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นทั้งทางกายและวาจา

– เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน

– เคารพในกฎระเบียบของสังคม เช่น วัฒนธรรมประเพณี กฎหมายของบ้านเมือง

คู่มือการจัดกิจกรรมสงเสริมวิถีประชาธิปไตยของศูนย์สงเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้งตำบล (2557) คารวธรรม มีพฤติกรรมที่แสดงออก คือ เคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ เคารพซึ่งกันและกันทางกาย เคารพกันทางวาจา เคารพในสิทธิของผู้อื่น เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพในกฎระเบียบของสังคม และ มีเสรีภาพและใชเสรีภาพในขอบเขตของกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณี

กัญญาภัทร จั่นเพชร (2561) คารวธรรม หมายถึง การมีความเคารพซึ่งกันและกัน การประพฤติตนเป็นผู้มีคารวธรรมปฏิบัติได้ ดังนี้

1. เคารพบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบิดามารดาซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด เคารพญาติผู้ใหญ่เช่น ปู ย่า ตา ยาย และผู้สูงอายุ เคารพครูอาจารย์ และเพื่อน ๆ โดยแสดงความเคารพและกล่าวคำทักทายด้วยคำสุภาพ

2. เคารพกฎระเบียบทางสังคม เช่น ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม ปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศ

3. เคารพสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่ทำร้ายผู้อื่นโดยเจตนา ไม่เอาทรัพย์ของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง เป็นต้น

4. เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น ควรฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความตั้งใจและไตร่ตรองก่อนตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อ และไม่ควรยึดถือความคิดเห็นของตนว่าถูกเสมอไป

5. เคารพและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งถือเป็นสถาบันที่สำคัญสูงสุดของประเทศ

กล่าวโดยสรุป คารวธรรม 6 หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนของบุคคลที่อาศัยความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นหลัก โดยถือเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาช่วยขัดเกลาพฤติกรรมไม่ให้เป็นคนมีนิสัยแข็งกระด้าง เห็นแก่ตัว ถือตัว อวดเก่ง แต่ให้เป็นคนที่มีคุณสมบัติเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความเคารพรัก กตัญญู และมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต

2.3.2 พฤติกรรมที่แสดงถึงการมีหลักคารวธรรม 6

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558)

1. เคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์

- การแสดงความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ในทุกโอกาส
- การร่วมกิจกรรมต่าง ๆที่จัดเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ
- การไปรับเสด็จเมื่อพระมหากษัตริย์ หรือพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จไปในถิ่นที่อยู่ หรือบริเวณใกล้เคียง
- การปฏิบัติต่อสัญลักษณ์ที่แสดงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ เพลงสรรเสริญพระบารมี ฯลฯ ด้วยความเคารพ เมื่อได้ยิน หรือเห็นบุคคลใดแสดงกิริยาวาจา หรือมีการกระทำอันไม่สมควรต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ต้องกล่าวตักเตือนและห้ามไม่ให้ปฏิบัติเช่นนั้นอีก

2. เคารพซึ่งกันและกันทางกาย

- การทักทาย
- การให้เกียรติผู้อื่น
- การแสดงความเคารพแก่บุคคลซึ่งอาวุโสกว่า
- การให้การต้อนรับแก่บุคคล
- การแสดงความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

3. เคารพกันทางวาจา
- การพูดให้เมาะสมกับกาลเทศะ
- การใช้คำพูดเหมาะสมตามฐานะของบุคคล
- การพูดจาสุภาพ ไม่ก้าวร้าว ส่อเสียด
- การไม่พูดในสิ่งที่จะทำให้ผู้อื่น เกิดความเดือดร้อน
- ไม่นำความลับของบุคคลอื่นไปเปิดเผย- ไม่พูดนินทาหรือโกหกหลอกลวง

4. เคารพสิทธิของผู้อื่น
- การไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น ทั้งทางกายหรือวาจา
- การรู้จักเคารพในสิทธิของคนที่มาก่อนหลัง
- การเคารพในความเป็นเจ้าของ สิ่งของเครื่องใช้
- การรู้จักขออนุญาต เมื่อล่วงล้ำเข้าไปในที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่น

5. เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น

- การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เมื่อมีผู้พูดเสนอความคิดเห็น ควรฟังด้วยความตั้งใจและใคร่ครวญด้วยวิจารญาณ หากเห็นว่าเป็นการเสนอแนวความคิดที่ดี มีประโยชน์มากกว่าความคิดเห็นของตนเองก็ควรยอมรับและปฏิบัติตาม

6. เคารพในกฎระเบียบของสังคม

- การยึดมั่นในกฎระเบียบของสังคม เช่น วัฒนธรรมประเพณี กฎเกณฑ์ของสังคม และกฎหมายของประเทศ

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมที่แสดงถึงการมีหลักคารวธรรม 6 นั้น คือ การที่ประชาชนมีหลักการที่ดีในการดำเนินชีวิต ใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท มีธรรมะเป็นยาข่มใจจากการทำความชั่ว ยึดมั่นและปฏิบัติตนตามกฎกติกาของสังคมด้วยความเต็มใจ มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ประพฤติปฏิบัติตนในทางสุจิตธรรมที่ดีต่อกันทั้งทางกาย วาจาและใจ เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน รู้แพ้รู้ชนะ และรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกันได้

2.4 การประยุกต์ใช้หลักคารวธรรม 6

2.4.1 ความหมายของการประยุกต์

การประยุกต์เป็นวิธีการนำบางสิ่งมาใช้ประโยชน์ “บางสิ่ง” ที่นำมานั้น อาจเป็นทฤษฎี หลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำมาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ “บางสิ่ง” นั้น อาจเป็นวัตถุสิ่งของที่นำมาใช้นอกเหนือบทบาทหน้าที่เดิมเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทใหม่ ตัวอย่าง การรักษาวัฒนธรรมการแต่งกายแบบไทย แทนที่จะให้คนในสมัยนี้แต่งกายเหมือนคนสมัยก่อน ทางที่ดีกว่าคือนำบางส่วนที่บ่งบอกถึงความเป็นไทย เช่น ผ้าลายไทย ผ้าทอมือผ้าฝ้าย ผ้าไหมไทย เป็นต้น แล้วนำมาตัดเย็บเป็นชุดทำงานสมัยใหม่ ซึ่งเป็นการประยุกต์ผ้าไทยซึ่งคนสมัยก่อนเคยสวมใส่ โดยนำมาตัดในรูปแบบใหม่เป็นชุดสมัยนิยมใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ในขณะที่สามารถแสดงออกซึ่งความเป็นไทยตามวัตถุประสงค์

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายคำว่า “ประยุกต์” ในความหมายที่ค่อนข้างแคบ จำกัดขอบเขตเฉพาะการนำความรู้ในวิชาการต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติโดยให้ความหมายไว้ว่า “นำความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น วิทยาศาสตร์ประยุกต์ จิตวิทยาประยุกต์”

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) ได้ให้ความหมายของคำว่า การประยุกต์ หมายถึง การนำบางสิ่งมาใช้ประโยชน์ โดยปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสภาวะที่เฉพาะเจาะจง "บางสิ่ง" ที่นำมาใช้ประโยชน์นั้น อาจเป็นทฤษฎี หลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำมาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ "บางสิ่ง" นั้นอาจเป็นวัตถุสิ่งของที่นำมานอกเหนือบทบาทหน้าที่เดิม ให้เหมาะสมกับบริบทใหม่ การประยุกต์เป็นการนำทฤษฎี หลักการ กฎเกณฑ์แนวคิดเกี่ยวกับ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ มักมีการประยุกต์ภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้จริง ในการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ เพราะมีความเป็นรูปธรรมมากกว่า การประยุกต์เป็นการนำสิ่งหนึ่ง หรือแนวคิดหนึ่ง มาปรับใช้เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง การประยุกต์จึงแตกต่างจากการลอกเลียนแบบ การลอกเลียนเป็น การนำสิ่งที่อยู่ในบริบทหนึ่งมาใช้ในอีกบริบทหนึ่งทั้ง หลักการ วิธีการ และรูปแบบ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมในบริบทที่แตกต่างกัน คนที่คิดเชิงประยุกต์ได้ดีจะสามารถนำสิ่งหนึ่งมาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างลงตัว โดยคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงในขณะนั้น

กล่าวโดยสรุป การประยุกต์ หมายถึง นำความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ อาจเป็นทฤษฎี หลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปปรับใช้ให้เกิด

ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้จริง ในการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ โดยปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างเหมาะสม

2.4.2 การนำหลักคารวธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ความสุขจะเกิดได้ต้องกำจัดมูลเหตุแห่งความทุกข์ให้หมดสิ้น พระพุทธเจ้าทรงชี้นำหลักธรรมเพื่อดำเนิน ชีวิตไว้หลายข้อ ผู้ประพฤติธรรมไม่ว่าข้อใดข้อหนึ่ง ย่อมจะเป็นผู้มีคุณสมบัติในการดำเนินชีวิต ครองตน ครองคน และครองงานได้ในทุกระดับ ดังเช่นควรเชื่อในกฎแห่งกรรมปรากฏในพระสูตร คือ “หญิง ชาย คฤหัสถ์ บรรพชิต ควรพิจารณาเนือง ๆ ว่าเรามีกรรมเป็นของตน เป็นผู้รับผลของกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่อาศัย เราทำกรรมอันใดไว้ ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม เราจะได้รับผลของกรรมนั้น” (พระไตรปิฎก 14 : 579)

การที่ทุกคนปฏิบัติตนโดยยึดหลักคาราวธรรม มีเหตุผลในการดำเนินชีวิต จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขได้

หลักคารวธรรม

1. การเคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ได้แก่ การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ เพลงสรรเสริญพระบารมี เคารพในหลักการปฏิบัติของศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น

2. เคารพซึ่งกันและกันทางกาย เช่น การแสดงความเคารพแก่บุคคลซึ่งอาวุโสกว่าการให้เกียรติผู้อื่น

3. เคารพทางวาจา เช่น การพูดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล พูดจาสุภาพ

4. เคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นทั้งทางกายและวาจา

5. เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง

6. เคารพในกฎระเบียบของสังคม เช่น วัฒนธรรมประเพณี กฎหมายของบ้านเมือง (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558)

กล่าวโดยสรุป มนุษย์นับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และมีความสำคัญมากที่สุดในโลก เพราะมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สามารถเรียนรู้และรับการฝึกอบรมสั่งสอน จนสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อโลกได้ ในการเรียนรู้และการฝึกอบรมเพื่อสะสมประสบการณ์ชีวิต มนุษย์ควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมไปด้วยพร้อม ๆ กัน เพราะคุณธรรมจริยธรรมมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคนเป็นอย่างมาก เช่น การที่ทุกคนปฏิบัติตนโดยยึดหลักคาราวธรรม จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขได้

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5.1 ความหมายและหลักการการปกครองท้องถิ่น

อโณทัย ธรรมกุล (2560, อ้างถึงใน สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา, 2550) ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจหรือการกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่เกิดจากการกระจายอำนาจให้มีอำนาจในการปกครองรวมทั้งรับผิดชอบทั้งหมดหรือแค่บางส่วน ในการบริหารขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของงานที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

John J. Clarke (1997, อ้างถึงใน สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา, 2550) เป็นหน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องด้านการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะและหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

วิลเลี่ยม วี. ฮอลโลเวย์ (William V. Holloway) (1951) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

โจน เจ. คลาร์ก (John J. Clarke) (1957) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึงหน่วยการ ปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะ และหน่วยการปกครอง ดังกล่าวนี้จัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

Haris G. Montagu (1984) การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจาก การควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2550) การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นระบบการบริหารและจัดการสาธารณะและทรัพยากรต่าง ๆ ของท้องถิ่นหนึ่งภายในรัฐหนึ่งเป็นท้องที่อันมีขอบเขตชัดเจนภายในรัฐนั้นมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างด้านอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมายทั่วไปและหรือกฎหมายพิเศษ

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2555) การปกครองท้องถิ่นคือการปกครองระดับที่ต่ำกว่ารัฐหรือประเทศ และองค์การส่วนท้องถิ่นที่มีองค์การตัดสินใจและบริหารภายในพื้นที่อันจำกัดของตนอาจเกิดโดยรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายระดับสูงของรัฐบาลกลางหรือกฎหมายลำดับรองและทำหน้าที่ทางการบริหารและการนิติบัญญัติ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (2559) การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ หน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง โดยปกติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง (เรียกว่าการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมตามลำดับ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระ (autonomy) ในการบริหารจากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

อนุรัตน์ อนันทนาธร (2561) การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองในระดับพื้นฐานของประเทศ การปกครองท้องถิ่นเกิดขึ้นเพื่อลดปัญหาและข้อจำกัดในการบริหารงานของรัฐบาลส่วนกลาง ที่ไม่สามารถดูแลประชาชนทั้งประเทศได้ทั่วถึง

การปกครองท้องถิ่นยังมีความสำคัญในฐานะเป็นกลไกในการกระจายทรัพยากรการพัฒนาของรัฐไปสู่ชนบทได้อย่างมีปะสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่และมีอำนาจในการบริหารจัดการตนเอง

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองทางการเมืองที่อยู่ในระดับต่ำกว่ารัฐซึ่งก่อตั้งโดยกฎหมายและมีอำนาจอย่างเพียงพอที่จะทำกิจกรรมในท้องถิ่นได้ด้วยตนเองรวมทั้งอำนาจจัดเก็บภาษีเจ้าหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวอาจได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งโดยท้องถิ่นก็ได้

กล่าวโดยสรุป การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่ยึดหลักการกระจายอำนาจเพื่อประโยชน์ของรัฐและท้องถิ่น เน้นผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

2.5.2 รูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

โชคสุข กรกิตติชัย (2560) การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยในปัจจุบันดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ซึ่งได้กำหนดการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ในท้องถิ่นที่เห็นสมควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองอันเป็นการดำเนินการจัดระเบียบบริหารราชการตามหลักการกระจายอำนาจ และได้กำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. เทศบาล
3. สุขาภิบาล
4. ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนด

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน จะมีรูปแบบการปกครองท้องถิ่น 3 รูปแบบด้วยกันคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และสุขาภิบาล สำหรับราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองเฉพาะที่ และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นล่าสุด

ดังนั้นการปกครองท้องถิ่นของไทย จึงมี 6 รูปแบบด้วยกันคือ

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. เทศบาล
3. สุขาภิบาล
4. กรุงเทพมหานคร
5. เมืองพัทยา
6. องค์การบริหารส่วนตำบล

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วยฝ่านนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ เรียกว่า สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ฝ่ายบริหาร เรียกว่า นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับสมาชิกจะมีจำนวนแตกต่างกันออกไปตามจำนวนของประชากรในแต่ละเขตเลือกตั้ง นายกองค์การบริการส่วนจังหวัด ทำหน้าที่ในการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เช่น

- จัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย การกำจัดขยะมูลฝอย
- ดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- รักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ส่งเสริมการท่องเที่ยว และการลงทุนในท้องถิ่น
- ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัด

2. เทศบาล กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งได้กำหนดไว้ตามประเภทของเทศบาลคือ

1. เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล

2. เทศบาลเมือง ได้แก่ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมชนที่มีประชาชนตั้งแต่ 10,000 คน ขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอสมควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

3. เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมชนที่มีประชาชน ตั้งแต่ 50,000 คน ขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอสมควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร

โครงสร้างของเทศบาล เทศบาลมีโครงสร้างที่สำคัญแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ

1. สภาเทศบาลเป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติของเทศบาล มีหน้าที่ในการตราเทศบัญญัติ อนุมัติงบประมาณประจำปีของเทศบาล และควบคุมการบริหารกิจการของเทศบาล คณะเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี โดยมีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาล ดังนี้

1) เทศบาลตำบล ประกอบด้วย สมาชิกจำนวน 12 คน

2) เทศบาลเมือง ประกอบด้วย สมาชิกจำนวน 18 คน

3) เทศบาลนคร ประกอบด้วย สมาชิกจำนวน 24 คน

4) นายกเทศมนตรี ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารของเทศบาล ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีและเทศมนตรี มีจำนวนกำหนดไว้ตามประเภทของเทศบาล ดังนี้

(1) เทศบาลตำบล มีนายกเทศมนตรี 1 คน และเทศมนตรี 2 คน

(2) เทศบาลเมือง มีนายกเทศมนตรี 1 คน และเทศมนตรี 2 คน แต่ในกรณีที่เทศบาลเมืองแห่งใด มีรายได้จัดเก็บตั้งแต่ 20 ล้านบาทขึ้นไป ให้มีเทศมนตรีเพิ่มได้อีก 1 คน

(3) เทศบาลนคร มีนายกเทศมนตรี 1 คนและเทศมนตรีอีก 4 คน นายกเทศมนตรี มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี จากผู้ที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาล ด้วยความเห็นชอบของสมาชิกสภาเทศบาล คณะเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบการบริหารกิจการของเทศบาลตามกฎหมาย โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้า

3. องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติเรียกว่า สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และฝ่ายบริหารเรียกว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

- สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน

- ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

- ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน จะมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจำนวน 6 คน ถ้ามี 2 หมู่บ้านจะมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 3 คน

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่ในการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง เช่น

- รักษาความสะอาดของถนนหนทางและกำจัดขยะมูลฝอย
- ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรชาติและสิ่งแวดล้อม

การปกครองพิเศษ

1. กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครเป็นองค์การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีขนาดใหญ่ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 โครงสร้างของกรุงเทพมหานคร แบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ฝ่าย คือ

1.1 สภากรุงเทพมหานคร (ฝ่ายนิติบัญญัติ) ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี กำหนดให้ประชาชนในแต่ละเขตปกครองเลือกสภากรุงเทพมหานครได้เขตละ 1 คน ปัจจุบันกรุงเทพมหานครมี 50 เขตปกครอง มีสภากรุงเทพมหานครได้ 50 คน ใช้ระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเบอร์เดียว สภากรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ทางนิติบัญญัติ รวมทั้งควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

1.2 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (ฝ่ายบริหาร) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครใช้ระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเบอร์เดียว ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและบริหารราชการของกรุงเทพมหานครให้เป็นตามกฎหมาย โดยมีรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไม่เกิน 4 คน ช่วยในการบริหารงานตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย

พื้นที่การบริหารกรุงเทพมหานครแบ่งออกเป็นเขตและแขวง ในแต่ละเขตจะมีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหาร โดยมีสภาเขต (สข.) เป็นฝ่ายนิติบัญญัติที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนภายในเขตนั้น ซึ่งแต่ละเขตมีสมาชิกสภา

เขตอย่างน้อยเขตละ 7 คน ถ้าเขตใดมีประชากรเกิน 100,000 คน ให้มีสมาชิกสภาเขตได้เพิ่มอีก 1 คน เศษของแสนถ้าเกิน 50,000 คน ให้นับเป็น 100,000 คน มีวารการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

2. เมืองพัทยา เป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 ซึ่งต่อมาได้มีการยกเลิกแล้วใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 แทน โครงสร้างการบริหารประกอบด้วย นายกเมืองพัทยา มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา ซึ่งมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปีแต่ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกันตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 มาตรา 15 พ.ศ. 2562

สภาเมืองพัทยา ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คนมาจากการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา โดยมีปลัดเมืองพัทยาทำหน้าที่เลขานุการสภาเมืองพัทยา มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี

2.5.3 อำนาจหน้าที่ขององค์กรณ์ปกครองส่วนท้องถิ่น

ผศ.ดร.ณัฐพล ใจจริง และกฤษณ์ วงศ์วิเศษธร (2560) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองที่เกิดตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งมีความเป็นอิสระ (Autonomy) ในการปกครองตนเอง โดยสิ่งที่สามารถสะท้อนระดับของการกระจายอำนาจและความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีอยู่มากน้อยเพียงใด สามารถพิจารณาได้จากการให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการแทรกแซงหรือกำกับดูแลของส่วนกลาง กล่าวคือ หากอำนาจหน้าที่ในการจัดทำภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่กว้างขวางย่อมสะท้อนถึงระดับการกระจายอำนาจที่มีอยู่สูง และหากส่วนกลางเข้ามาแทรกแซงหรือกำกับดูแลอยู่น้อย ก็สามารถสะท้อนถึงความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่สูง เป็นต้น

แนวคิดว่าด้วยอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเองซึ่งแยกออกจากรัฐ โดยทั่วไปแล้วอำนาจหน้าที่ของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบเดียวกัน คือการจัดทำ “บริการสาธารณะ” สำหรับการจัดทำบริการสาธารณะที่ถือเป็นอำนาจหน้าที่ของระดับชาติ (รัฐ) และระดับท้องถิ่น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) นั้น เป็นการจัดทำภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการและความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไป โดยสามารถแยกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. บริการสาธารณะระดับชาติ (National Affairs) ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่จัดทำขึ้นโดยรัฐ ที่มุ่งเน้นเพื่อประโยชน์ส่วนรวมภายในรัฐ มีลักษณะเกี่ยวกับ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน กระบวนการยุติธรรม เกี่ยวกับการเป็นตัวแทนของรัฐโดยรวม และรวมไปถึงกิจกรรมที่ต้องการให้เกิดมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ อาทิ กองทัพ กิจการตำรวจ ศาลยุติธรรม กิจกรรมทางการทูต ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นต้น

2. บริการสาธารณะระดับท้องถิ่น (Local Affairs) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับท้องถิ่นโดยเฉพาะ และเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น โดยจะมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองคนในท้องถิ่น ซึ่งแต่ละท้องถิ่นอาจจะมีความแตกต่างกันออกไป โดยส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่น ทั้งเรื่องที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม การอำนวยความสะดวก รวมไปถึงการจัดสวัสดิการให้คนในท้องถิ่นโดยตรง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ถือเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความสำคัญกับการกระจายอำนาจ ที่ปรากฏในมาตรา 78 ซึ่งปรากฏอยู่ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยมีใจความสำคัญ คือ

“มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น”

ซึ่งเป็นการกำหนดให้รัฐต้องมีการกระจายอำนาจทางปกครองไปให้ท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และแบ่งเบาภาระส่วนกลางได้มากขึ้น รวมทั้งยังให้อำนาจแก่ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองอีกด้วย อย่างไรก็ดีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในหมวด 9 ตั้งแต่มาตรา 282 – 290 รวม 11 มาตรา มีการกล่าวถึงเรื่องภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

ประการแรก บัญญัติเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้โดยตรงว่ามีเรื่องใดบ้าง รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่รวม 7 เรื่อง เช่น การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

ประการที่สอง บัญญัติถึงกลไกในการสร้างองค์กรขึ้นเพื่อให้องค์กรดังกล่าวนี้ทำหน้าที่กำหนดอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลไกที่รัฐธรรมนูญได้สร้างขึ้นนี้ ได้แก่ การกำหนดให้มีการตรากฎหมายแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ซึ่งจะต้องมีสาระสำคัญ คือ จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเพื่อทำหน้าที่กำหนดอำนาจหน้าที่และจัดสรรภาษีอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง นอกจากนั้นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นนี้ จะต้องพิจารณาเรื่องดังกล่าวทุก ๆ 5 ปี ทั้งนี้ การพิจารณาจะต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ ซึ่งเท่ากับว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับอำนาจหน้าที่และภาษีอากรเพิ่มขึ้นทุก ๆ 5 ปี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มุ่งแก้ไขข้อบกพร่องของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ทั้งนี้ใน

ส่วนของบทบัญญัติที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ปรากฏอยู่ใน 2 หมวดสำคัญ ได้แก่

1. หมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ มาตรา 78 เป็นการให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกว้างขวาง ชัดเจนขึ้น กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับรัฐบาลให้เหมาะสม ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในอำนาจหน้าที่ของตนเอง และเพื่อให้แนวนโยบายพื้นฐานของรัฐบรรลุตามเป้าหมาย จึงได้มีการกำหนดรายละเอียดด้านต่าง ๆ ไว้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในมาตรา 80 อาทิ กำหนดแนวทางในการดำเนินงานด้านการศึกษา ศาสนา สังคม สาธารณสุข และวัฒนธรรมของรัฐ เป็นต้น

2. หมวดที่ 14 ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น ได้มีการกำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักในการจัดบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาในพื้นที่ของตนเอง[8] ซึ่งเป็นหลักประกันว่ารัฐต้องส่งเสริม สนับสนุนโดยให้การกระจายอำนาจเป็นกลไกสำคัญเพื่อให้เกิดผลในรูปธรรม จึงได้มีการกำหนดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดูแลการจัดทำบริการสาธารณะและมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหารทั้งงานบุคคล การคลังได้ รวมถึงอำนาจหน้าที่ในการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพตามความเหมาะสม และมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ....ฉบับลงประชามติ (2559) ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. .... ฉบับลงประชามติ มีการบัญญัติเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในหมวดที่ 14 มาตราที่ 249 – 254 แต่ในส่วนของการกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรากฏอยู่ในมาตรา 250 โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งให้เป็นหน้าที่และอำนาจเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างอิสระ

ตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 มาตรา 284 ได้กำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น โดยเนื้อหาของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีด้วยกัน 4 เรื่อง ได้แก่

1) คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ

3) การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากร

4) แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ซึ่งการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะปรากฏในหมวด 2 มาตรา 16 - 22 โดยมีสาระสำคัญอยู่ 3 ประการ

ประการแรก มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ไว้ ได้แก่ เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่ทั้งทางการปกครอง การบริหารในท้องถิ่นของตนเอง สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ อาทิ การส่งเสริมด้านการศึกษา กีฬา การท่องเที่ยว ฯลฯ รวมไปถึงการดูแลความสงบเรียบร้อยภายในท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการจัดทำบริการหรือกิจกรรมใด ๆ ในท้องถิ่น จำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถในการจัดทำของท้องถิ่นเอง คุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น และความต้องการหรือประโยชน์ที่คนในท้องถิ่นจะได้รับ รวมทั้งอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ประการที่สอง อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ ในอนาคต พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้ไว้ 2 กรณี คือ ในกรณีที่มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ในรูปแบบไม่เต็มพื้นที่จังหวัด ให้มีอำนาจหน้าที่ตามในมาตรา 16 คือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล แต่หากเป็นการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ในรูปแบบเต็มจังหวัด ก็จะมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 16 และ 17 นั่นคือมีอำนาจหน้าที่เดียวกับกรุงเทพมหานครนั่นเอง

ประการที่สาม การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 21 และมาตรา 22 มีการกำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร่วมมือกันดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้ หรืออาจร้องขอให้รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการแทนได้ และนอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้เอกชนดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แทนได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ยังมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ใน กฎหมายเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ได้แก่

1) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540

2) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496

3) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537

4) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528

5) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2542

หากพิจารณาจากขอบข่ายและอำนาจหน้าที่ตามข้อบัญญัติในกฎหมายแล้ว ก็จะพบว่ากฎหมายได้ให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจกรรมหรือให้บริการสาธารณะได้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) อำนาจหน้าที่ที่ต้องจัดทำ เป็นกิจกรรมที่กฎหมายบังคับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำให้ครบถ้วน หากไม่จัดทำเท่ากับเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่

2) อำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำ เป็นกิจกรรมที่กฎหมายให้ดุลพินิจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะจัดทำบริการสาธารณะนั้น ๆหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมและการพิจารณาเห็นสมควรว่าเหมาะกับและจำเป็นกับคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

กล่าวโดยสรุป อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมายได้ให้อำนาจไว้อย่างชัดเจนว่ากิจกรรมหรือหน้าที่ด้านใดสามารถดำเนินการได้ หรือกิจกรรมใดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้ ก็จะเป็นอำนาจของส่วนภูมิภาค หรือรัฐส่วนกลาง ตามหลักการแนวคิดการแบ่งอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะ ทั้งนี้ ในการกำหนดหรือมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีความเหมาะสม สอดคล้องกับขนาดพื้นที่ ความสามารถทั้งทรัพยากรด้านบุคลากร เงิน และความต้องการของประชาชนเป็นหลักทั้งสิ้น

2.5.4 เทศบาลตำบล

ความหมายของเทศบาลตำบล

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2562) กล่าวถึง เทศบาลตำบล ไว้ว่า เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดเล็ก โดยทั่วไปเทศบาลตำบลมีฐานะเดิมเป็นสุขาภิบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การจัดตั้งเทศบาลตำบลกระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาลตำบลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 เทศบาลตำบลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 12 คนที่ราษฎรในเขตเทศบาลเลือกตั้งมาทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรเขตเทศบาล

เทศบาลตำบลมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความสะอาด สร้างและบำรุงถนนและท่าเรือ ดับเพลิงและกู้ภัย จัดการศึกษา ให้บริการสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ และรักษาวัฒนธรรมอันดีในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังอาจจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอื่น ๆ ได้ตามสมควร

เทศบาลตำบลโดยทั่วไปมีชื่อตามตำบลที่เทศบาลตั้งอยู่ แต่ก็มีหลายแห่ง (ส่วนใหญ่จะเป็นเทศบาลตำบลที่ได้รับการยกฐานะขึ้นมาจากสุขาภิบาล) ที่ไม่ได้ใช้ชื่อของตำบลหรืออำเภอที่ตั้งเทศบาลเป็นชื่อ เช่น เทศบาลตำบล กม.5 ที่ตั้งอยู่ในตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นอกจากนี้ เทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง ๆ อาจมีเขตครอบคลุมพื้นที่ตำบลอันเป็นที่ตั้งเทศบาลแห่งนั้นทั้งตำบล หรือครอบคลุมพื้นที่เพียงบางส่วนของตำบล ส่วนพื้นที่ตำบลเดียวกันซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลนั้นจะอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่างสำหรับพื้นที่ชนบท) หรือบางครั้งเขตเทศบาลยังอาจครอบคลุมไปถึงพื้นที่บางส่วนหรือทั้งหมดของตำบลอื่นที่อยู่ข้างเคียงก็ได้

หากท้องถิ่นที่เป็นเทศบาลตำบลเจริญเติบโตขึ้นจนมีประชากรถึง 10,000 คน และมีรายได้พอควร อาจได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมือง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดกลาง) ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระมากขึ้น และเขตเทศบาลก็อาจขยายออกไปตามชุมชนเมืองที่ขยายตัวโดยยุบองค์การบริหารส่วนตำบลข้างเคียงที่กลายสภาพจากชนบทเป็นเมืองเข้ามารวมด้วย แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนที่อยู่ในท้องที่นั้น ๆ

มรุต วันทนากร และดรุณี หมั่นสมัคร (2562) เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล (เทศบาลตำบลไม่ได้กำหนดจำนวนราษฎรในพื้นที่ไว้อย่างชัดเจนเหมือนกับเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร) เทศบาลตำบล ประกอบไปด้วยสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยที่สภาเทศบาลมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ 12 คน โดยมีรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน 2 คน

กล่าวโดยสรุป เทศบาลตำบล คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีพื้นที่เท่ากับตำบลแต่ละตำบล จัดตั้งมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล เขต เทศบาลตำบลแทนรัฐบาลกลาง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีงบประมาณและพนักงานเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลเอง

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล

เทศบาลตำบลวังหิน (2564) อำนาจหน้าที่ของสภาเทศบาลปกติสภาเทศบาลจะทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติโดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. อำนาจในการตราเทศบัญญัติเทศบัญญัติ คือ กฎข้อบังคับของท้องถิ่นซึ่งมีผลใช้บังคับได้เฉพาะในเขตเทศบาลนั้น ๆ เท่านั้น โดยสภาเทศบาลเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการตราเทศบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อ ตัวบทกฎหมาย ในกรณีต่อไปนี้สนับสนุนส่งเสริมให้มีการศึกษา

อบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่น นักเรียน เยาวชน ผู้ดูแลเด็ก และประชาชนเพื่อรองรับการก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียน AEC ในปี 2558

1.1 เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาลที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

1.2 เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เทศบาลตราเทศบัญญัติ หรือให้อำนาจตราเทศบัญญัติเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนั้น ๆ

สำหรับการพิจารณาตราเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี ถือว่าเป็นการใช้อำนาจสูงสุดในการควบคุม ถ้าหากร่างดังกล่าวไม่ได้รับการเห็นชอบจากสภาเทศบาลแล้ว นั่นหมายถึงว่าคณะเทศมนตรีสิ้นสุดในหน้าที่ (เพราะการไม่เห็นด้วยของเทศบาลมีความหมายถึงการไม่ยอมรับของประชาชนในท้อง ถิ่นด้วย) โดยมีเงื่อนไขที่น่าสังเกตว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องเห็นชอบด้วย และในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นด้วยนั้น การตัดสินใจขั้นสุดท้ายจะขึ้นอยู่กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยว่าจะ ดำเนินการอย่างไร

ส่วนในการตราข้อบัญญัติทั่วไปจะมีหลักการคล้ายกัน แต่ต่างกันตรงที่ว่าร่างดังกล่าวจะได้รับการวินิจฉัยขั้นสุดท้ายจากรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงมหาดไทย ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นด้วย

2. อำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหารสภาเทศบาลมีอำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหารให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตาม ระเบียบแบบแผนและนโยบายที่กำหนดไว้ โดยมีมาตรการควบคุมที่สำคัญอย่างน้อย 2 ประการ

2.1 การตั้งกระทู้ถาม (มาตรา31 พ.ร.บ เทศบาล ฯ)สมาชิกสภาเทศบาลมีสิทธิที่จะตั้งกระทู้ถามในข้อความใด ๆ ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ได้ ถ้าหากสมาชิกสภาเกิดสงสัยหรือมีข้อข้องใจ เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร หรือเมื่อเล็งเห็นว่าการกระทำใด ๆ ของฝ่ายบริหารอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อท้องถิ่นหรือประชาชนในท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้นายกเทศมนตรีจะต้องตอบกระทู้ถามให้สมาชิกสภาหายข้องใจ แต่ฝ่ายบริหารมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถามก็ได้ ถ้าเห็นว่ายังไม่สมควรตอบเพราะถ้าหากตอบไปแล้วจะเกิดความไม่ปลอดภัยหรือเสีย ประโยชน์ที่สำคัญของเทศบาล

2.2 การอนุมัติงบประมาณประจำปีก่อนที่จะมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในรอบปีต่อไป นายกเทศมนตรีจะต้องเสนอ งบประมาณประจำปีเพื่อขออนุมัติต่อสภาเทศบาลเสียก่อน และเมื่อสภาได้อนุมัติแล้ว จึงจะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ การที่กำหนดให้ต้องเสนอขออนุมัติงบประมาณก่อนนั้น เพื่อที่สภาเทศบาลซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นนั้นสามารถควบคุมการจัดหารายได้และการใช้จ่ายเงินของฝ่ายบริหารให้เป็นไป อย่าง ถูกต้อง และตรงกับความต้องการของท้องถิ่น และในกรณีที่สภาเทศบาลพิจารณาแล้ว ลงมติไม่รับหลักการแห่งร่าง

เทศบัญญัติงบประมาณประจำปีที่คณะเทศมนตรีเสนอแล้ว ไม่ว่าจะต้องเหตุผลใดก็ตามจะมีผลทำให้คณะเทศมนตรีชุดนั้นต้องพ้นจากตำแหน่งไป

3. อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการสภาเทศบาลเพื่อที่จะให้การดำเนินงานต่าง ๆของสภาเทศบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สภาเทศบาลมีอำนาจที่จะตั้งคณะกรรมการเพื่อให้ปฏิบัติภารกิจที่มอบหมายให้ ทำซึ่งคณะกรรมการที่สภาเทศบาลจะแต่งตั้งนี้สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 คณะกรรมการสามัญ คือ คณะกรรมการที่ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งได้รับเลือกจากสภาเทศบาลไม่ น้อยกว่า 3 คนแต่ไม่เกิน 7 คน

3.2 คณะกรรมการวิสามัญ คือ คณะกรรมการที่ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลหรือบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิก ไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คนคณะกรรมการสภาเทศบาล 1) คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม 2) คณะกรรมการแปรญัตติร่างข้อบัญญัติ 3) คณะกรรมการอื่น ๆ ที่ สภาท้องถิ่นเห็นสมควร

4. ภารกิจของเทศบาลที่กฎหมายกำหนดต้องได้รับการอนุมัติจากสภาเทศบาล

4.1. ตาม พ.ร.บ เทศบาล ฯ

4.1.1. สภาเทศบาลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งของประธานสภารองประธานสภา หากเห็นว่า ละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ ปฏิบัติไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประพฤติไม่ชอบ

4.1.2. การยินยอมให้ทำกิจการนอกเขต

4.1.3. การกู้เงินของเทศบาล

4.2. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเบิกจ่ายเงิน ฯ

4.2.1. กรณีจำเป็นเร่งด่วน ยืมเงินสะสม

4.2.2. การกันเงิน ในกรณีรายจ่ายหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างยังมิได้ก่อหนี้ผูกพัน

4.3. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ฯ

4.3.1. การโอนงบประมาณรายจ่ายในหมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินสิ่งก่อสร้าง

4.3.2. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำชี้แจงงบประมาณรายจ่ายในหมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง

เทศบาลตำบลวังหิน มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549 ดังนี้

1. ตามพระราชบัญญัติเทศบาลพ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2562 มาตรา 50 เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

(2) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ

(2/1) รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแลการจราจรและส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

(3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

(4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

(5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง

(6) จัดการ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชนรวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก

(7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

(8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดมาตรา 51 เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(1) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา

(2) ให้มีโรงฆ่าสัตว์

(3) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม

(4) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน

(5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

(6) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้

(7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

(8) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ

(9) เทศพาณิชย์

2. ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

(2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำและทางระบายน้ำ

(3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ

(4) การสาธารณูปโภค และการก่อสร้างอื่น ๆ

(5) การสาธารณูปการ

(6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ

(7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน

(8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว

(9) การจัดการศึกษา

(10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

(11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

(12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

(13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

(14) การส่งเสริมกีฬา

(15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

(16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

(17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

(18) การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

(19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

(20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน

(21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์

(22) การจัดให้มีและควบคุมการเลี้ยงสัตว์

(23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณอื่น ๆ

(24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

(25) การผังเมือง

(26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร

(27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ

(28) การควบคุมอาคาร

(29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(31) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

กล่าวโดยสรุป การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้นและหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

2.6 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

เทศบาลตำบลวังหิน

ประวัติเทศบาลตำบลวังหิน

เทศบาลตำบลวังหิน เดิมเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบสภาตำบลมาก่อน ซึ่งเรียกว่า “สภาตำบลวังหิน” ต่อมามีพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 113 ตอนพิเศษ 52ง ลงวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2539 เป็นผลให้สภาตำบล เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งแต่วันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2539 ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงและยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลวังหิน ตามประกาศกระทรวง มหาดไทย เรื่อง การจัดตั้งเทศบาลตำบลวังหินให้เป็นเทศบาลตำบล เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2556 (เทศบาลตำบลวังหิน ณ วันที่ 20 สิงหาคม 2564)

ที่ตั้ง

เทศบาลตำบลวังหิน เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ มีอาณาเขตติดตำบลใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ จดตำบลดวนใหญ่อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศใต้ จดตำบลกฤษณา อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันออก จดตำบลโพนเพ็ก อำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันตก จดตำบลโพนยาง, ตำบลบุสูง อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

เนื้อที่

ปัจจุบันเทศบาลตำบลวังหินมีทั้งหมด 11 หมู่บ้านมีพื้นที่ประมาณ 23.108 ตร.กม. หรือประมาณ 14,442.5 ไร่

ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง สภาพความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง แหล่งน้ำธรรมชาติ ภายในตำบลมีแหล่งน้ำ คือ ลำห้วยหนองน้ำซึ่งกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ แหล่งน้ำส่วนใหญ่จะแห้งและตื้นเขินในหน้าแล้ง

เขตการปกครองและประชากร

ประชากรจำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,490 คน จำนวนครัวเรือน 1,027 ครัวเรือน ชาย 2,286 คน หญิง 2,204 คน

มีจำนวนหมู่บ้านในเขตการปกครองทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ประกอบด้วย (เทศบาลตำบลวังหิน ณ วันที่ 20 สิงหาคม 2564)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน(ครัวเรือน)	กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
1	บ้านสร้างบาก	175	นายสมาน จำนง
2	บ้านหนองตาพรม	132	นายอำไพ บุญคง
3	บ้านหนองคู	81	นายศักดิ์ธนา บุญธรรม
4	บ้านหนองไผ่	116	นายบุญโฮม วิจาร
5	บ้านทุ่ง	124	นายเย็น ทวี
6	บ้านสะมัด	94	นายวัลลภ โอชารส
7	บ้านหลักป้าย	84	นายอำนาจ บุญสูง
8	บ้านหนองยวน	70	นายสมรส มากมาย
9	บ้านสร้างพุ่ม	42	นายคำจัด บัลลัง
10	บ้านหนองข้องเหล็ก	50	นายสนอง วิจาร (กำนัน)
11	บ้านทุ่ง	59	นายสมเพ็ญ สมหมาย

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

แผนพัฒนาเทศบาลตำบลวังหินมีความสัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ตามวิสัยทัศน์ประเทศไทยคือ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมามีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่โมเดล “ประเทศไทย 1.0” ที่เน้นภาคการเกษตร ไปสู่ “ประเทศไทย 2.0” ที่เน้นอุตสาหกรรมเบา และก้าวสู่โมเดลปัจจุบัน “ประเทศไทย 3.0” ที่เน้นอุตสาหกรรมหนัก ทว่าภายใต้โมเดล “ประเทศไทย 3.0” ที่เป็นอยู่กันตอนนี้ต้องเผชิญกับดักสำคัญที่ไม่อาจนำพาประเทศพัฒนาไปมากกว่านี้ จึงเป็นประเด็นที่รัฐบาลต้องสร้างโมเดลใหม่ขึ้นมาเพื่อปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศและนำพาประชาชนทั้งประเทศไปสู่โมเดล“ประเทศไทย 4.0” ให้ได้ภายใต้ 3-5 ปีนี้ (เทศบาลตำบลวังหิน ณ วันที่ 20 สิงหาคม 2564)

“เทศบาลตำบลวังหิน จึงมุ่งมั่นที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ “Value–Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” กล่าวคือ ในปัจจุบันเรายังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” เราต้องการปรับเปลี่ยนเป็น “ทำน้อย ได้มาก” นั่นหมายถึงการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยใน 4 มิติสำคัญ คือ

1. เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur)

2. เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่ที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง

3. เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services

4. เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูงขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 สิ้นสุดลงในเดือนกันยายน 2559 เทศบาลตำบลวังหิน จึงขอสรุปทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 จากเอกสาร เรื่อง “ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12” ดังนี้ (เทศบาลตำบลวังหิน ณ วันที่ 20 สิงหาคม 2564)

1. กรอบวิสัยทัศน์และเป้าหมาย มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทย จากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ

2. ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country Strategic Positioning) ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้สูงที่มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม เป็นศูนย์กลางด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ของภูมิภาคสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ (Trading and Service Nation) เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย แหล่งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และมีนวัตกรรมสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3. เป้าหมายการพัฒนา ประกอบด้วยเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

3.1 การหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางสู่รายได้สูง โดยเศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปีผลิตภาพการผลิตเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละ 2.5 ต่อปีการลงทุนรวมขยายตัวไม่ต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละ 8

3.2 การพัฒนาศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและการสร้าง สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

3.3 การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม การกระจายรายได้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น บริการทางสังคมมีคุณภาพและมีการกระจายอย่างทั่วถึง

3.4 การสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ขับเคลื่อนประเทศสู่เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มขีดความสามารถในการรับมือภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการบริหารจัดการน้ำให้สมดุล

3.5 การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนา

1. ด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจตำบลโนนทันเน้นไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่ที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูงเปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูงขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม

2. ด้านสังคม

ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความจ้าเป็นทางกายภาพให้เหมาะกับวัย และการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งในด้านการจัดบริการสุขภาพและสวัสดิการสังคมอย่างบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมให้เป็นต้นแบบของการดูแล ผู้สูงอายุเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนอื่น ตลอดจนการพัฒนานวัตกรรมในการใช้ชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุ พัฒนาระบบบริการสาธารณะให้มีคุณภาพและมีช่องทางการเข้าถึงอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะระบบบริการสาธารณสุขและการศึกษาขั้นพื้นฐาน สวัสดิการสังคม และกระบวนการยุติธรรม และการเข้าถึงระบบสาธารณูปโภค

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สร้างระบบหมุนเวียนวัสดุที่ใช้แล้ว ที่มีประสิทธิภาพ ขับเคลื่อนสู่ Zero Waste Society ผ่านมาตรการต่าง ๆ เช่น การปฏิรูประบบภาษีและ ค่าธรรมเนียมเพื่อสิ่งแวดล้อม การศึกษาเพื่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการทำการเกษตรกรรมยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมภาคบริการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ประเทศไทยมีศักยภาพให้มีบทบาทมากขึ้นในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน เร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะเป็นลำดับแรก โดยส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด เร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดในพื้นที่วิกฤต สร้างรูปแบบ การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม เน้นการแปรรูปเป็นพลังงาน สร้างวินัยของคนในตำบลมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน โดยให้ความรู้แก่ประชาชน

4. ด้านการบริหารจัดการและการปรับปรุงประสิทธิภาพกลไกการพัฒนา

การสร้างความโปร่งใสในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติราชการ โดยให้มีช่องทางให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึง เข้าตรวจสอบข้อมูลของภาคราชการและร้องเรียนได้การพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีความเป็นมืออาชีพและเพียงพอต่อการขับเคลื่อน ภารกิจภาครัฐร่วมกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การสร้างรูปแบบการพัฒนา อปท. ให้เหมาะสม สามารถรับมือการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นแกนหลักในการประสานเครือข่ายและเชื่อมโยงภาคส่วน ต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เทศบาลตำบลวังหิน, 2564)

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษามีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีความเป็น

พลเมืองด้านเคารพกติกาสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (2) ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามเพศ ภูมิลำเนา ผลการเรียน คณะ ชั้นปี และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

รสสุคนธ์ มกรมณ (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเยาวชนในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า 1) เยาวชนมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองปรากฏเป็นบางครั้ง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ เคารพความแตกต่าง เคารพกฎกติกา-เคารพ กฎหมาย เคารพสิทธิผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคม เคารพหลักความเสมอภาค มีอิสรภาพ-พึ่งตนเองได้ ทั้งนี้เยาวชนไม่เคยมีส่วนร่วมทำงานในองค์กรเพื่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญ 2) เยาวชนหญิงกับเยาวชนชายมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และไม่มีส่วนร่วมทำงานในองค์กรเพื่อสังคมเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามเยาวชนหญิงมีพฤติกรรมเคารพกฎกติกา-เคารพกฎหมายมากกว่าเยาวชนชายอย่างมีนัยสำคัญ 3) เยาวชนนักเรียนกับเยาวชนนักศึกษามีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน โดยมีปรากฏเป็นบางครั้งเช่นเดียวกัน และไม่มีส่วนร่วมทำงานในองค์กรเพื่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามนักเรียนปรากฏพฤติกรรมที่แสดงว่ามีอิสรภาพ-พึ่งตนเองได้ เคารพกติกา- เคารพกฎหมาย และรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่านักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

ฐาลินี สังฆจันทร์ (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง การแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองของประชาชน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความเป็นพลเมืองของประชาชนในทั้งสองพื้นที่มีความแตกต่างกันโดยในการแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองทางการเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้รับรางวัลให้ความสำคัญ กับสิทธิพลเมืองในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิในการนับถือศาสนา ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่ว ไปให้ความสำคัญกับสิทธิในการอยู่อาศัยและสิทธิในการได้รับการศึกษา นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้รับรางวัลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปให้ความสำคัญกับหน้าที่พลเมืองในด้านการปกป้องประเทศชาติการเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารบ้านเมือง โดยหน้าที่ในการเสียภาษีมีความสำคัญเป็นอันดับสุดท้ายในทั้งสองพื้นที่

การวิจัยในด้านการรักษาสิทธิของผู้อื่นเพื่อการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลมีค่าเฉลี่ยการอนุญาตให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นในเรื่องการเมืองมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไป ทั้งนี้การแสดงออกถึงความอดทนเมื่อมีความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างของทั้งสองพื้นที่การวิจัยคือ การแสดงออกโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแสดงออกโดยอาการเฉยๆ และการแสดงออกโดยการพูดคุยชักจูงให้เห็นด้วยกับตนในการแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองทางการบริหาร พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลมีความคาดหวังการตระหนักถึงปัญหา แนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาด้วยความกระตือรือร้น อันเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชน โดยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพยายามสร้างและกระตุ้น ให้ประชาชนได้เรียนรู้ในการแก้ไขและพัฒนาพื้นที่ด้วยตนเองผ่านระบบการมีส่วนร่วมแบบงบประมาณภายใต้การทำความเข้าใจระหว่างกันว่าผู้บริหารมีช่วงเวลาที่จำกัด การพัฒนาหรือผลของการพัฒนาจำเป็นต้องดำเนินต่อเนื่องด้วยการขับเคลื่อนของภาคประชาชน ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปมองว่าประชาชนยังคงเป็นเพียงผู้รับบริการเท่านั้น นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลยังให้ความสำคัญ กับตนเองในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชนมากกว่าคณะผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ แตกต่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปที่ให้ความสำคัญกับคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชนมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยยังพบอีกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปมีความยึดติดในตัวผู้นำมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลอีกด้วย

พระอภิชัย อภิวฑฺฒโน (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักคารวธรรม เพื่อการเสริมสร้างครอบครัวสันติสุข ผลการวิจัยพบว่า ความเคารพเป็นหลักธรรมที่สำคัญประการหนึ่ง บุคคลจะเจริญก้าวหน้า หรือเสื่อมในการปฏิบัติธรรม ก็ขึ้นอยู่กับการมีความเคารพ หรือไม่มีความเคารพ เพราะว่าความเคารพเป็นระเบียบวินัย สำหรับร้อยรัดให้คนรวมกันเป็นหมู่คณะ และจัดสรรให้เป็นหมู่คณะที่ร่วมฉันทะกันประพฤติคุณงามความดี

พัชรี ศิลารัตน์, พระอุดมเกียรติ วิสุทฺธาจาโร, จิตรลดา ศิลารัตน์, ปิยะสุดา เพชราเวช (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม ผลการวิจัยพบว่า (1) การเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในสถานศึกษาเป้าหมาย พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคารวธรรมและด้านสามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ซึ่งสองด้านแรกมีผลต่อ การส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ผลสร้างรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในสถานศึกษาเป้าหมายในด้านคารวธรรม และด้านสามัคคีธรรม ได้จัดกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในสถานศึกษา เป้าหมาย ในด้านคารวธรรมจำนวน 3 กิจกรรม และด้านสามัคคีธรรมจำนวน 5 กิจกรรม (3) ผลการทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในด้านคารวธรรม

สุภีร์ สมอนา (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโครงการโรงเรียนพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่ามุมมองและทัศนะของนักเรียนพลเมืองรับรู้ และเข้าใจในความหมายคำว่า “พลเมือง” คล้ายคลึงกับนักวิชาการ โดยมีการให้ความหมายไปในลักษณะของการคิดและการกระทำเรื่องดี ๆ ต่อส่วนรวม การมีความรับผิดชอบ การทำตามหน้าที่ การปฏิบัติตามกฎหมาย และการเคารพผู้อื่น ซึ่งเป็นความหมายในมิติที่กว้างและเกี่ยวข้องกับโลกทัศน์และประสบการณ์ชีวิต ขณะที่ความเป็นพลเมืองของนักเรียนพลเมืองนั้น การศึกษานี้ระบุว่า ภายหลังจาก

การเข้าร่วมโครงการโรงเรียนพลเมือง นักเรียนพลเมืองมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับสูงตั้งแต่ด้านการรับรู้หน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ การตระหนักในหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ การรับรู้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ การตระหนักในสิทธิตามรัฐธรรมนูญ และการมีจิตสาธารณะ

พระกัญจน์ กนฺตธมฺโม (แสงรุ่ง) (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามหลักพระพุทธศาสนา พบว่า 1) ความเป็นพลเมืองดีในทัศนะตะวันตก เป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงคุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นของบุคคลในฐานะพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสะท้อนถึงสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย โดยมีข้อค้นพบที่สำคัญของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับสังคมไทย 4 ด้านหลัก คือ (1) ด้านกาย ได้แก่ มีความสามารถในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการสื่อสารรับรู้ข่าวสาร (2) ด้านทักษะทางสังคม ได้แก่ มีความรับผิดชอบ เคารพกฎหมาย และมีความซื่อสัตย์สุจริต (3) ด้านจิตใจ ได้แก่ มีสำนึกความเป็นไทย มีความยุติธรรม มีจิตสาธารณะ และ (4) ด้านปัญญา ได้แก่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง แก้ปัญหาแบบสันติวิธี และเคารพความแตกต่าง 2) ความเป็นพลเมืองดีทางพระพุทธศาสนา พบว่า จะเป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงสถานะของการเป็นสมาชิกในสังคมอันมาพร้อมกับสิทธิ หน้าที่ ข้อผูกพันที่มีต่อสังคม โดยถือปฏิบัติตามหลักธรรมวินัย 3) แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามหลักพระพุทธศาสนาพบว่า ระบบการพัฒนาตนของพลเมืองแบบบูรณาการและมีดุลยภาพตามหลักภาวนา 4 ที่มีไตรสิกขาเป็นแกนกลาง สามารถพัฒนาบุคคลอย่างเป็นองค์รวมและครอบคลุมองค์ประกอบการดำเนินชีวิตของพลเมืองทุกด้าน คือ กาย พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ทั้งยังสามารถผสมผสานระหว่างแนวคิดแบบตะวันตกที่ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคได้อย่างมีความรับผิดชอบ

ธนะวัฒน์ พรหมทอง และ วรพงศ์ ตระการศิรินนท์ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นพลเมือง: กรณีศึกษาประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลอุโมงค์มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ (1) ละอายและเกรงกลัวต่อความชั่ว (2) ซื่อสัตย์ สุจริต (3) กล้าและเชื่อมั่น (4) ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการจัดการปัญหา (5) ส่งเสริมคนดี (6) สามัคคี (7) ให้ความสำคัญกับปัญหาชุมชนท้องถิ่น และ (8) มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการปัญหา สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชน ผลการศึกษาพบว่า ครอบครัว สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มเพื่อน สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน

วัชรินทร์ ชาญศิลป์ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย พบว่า กลุ่มเยาวชนไทยที่มีอายุระหว่าง 18-25 ปีที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 6 และระดับอุดมศึกษา จำแนกตามรายภาคทั้ง 6 ภาค ส่วนใหญ่มีระดับความเป็นพลเมืองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.01, S.D.=.490) โดยเยาวชนส่วนใหญ่มีความเป็นพลเมืองในด้านความ

จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รองลงมาได้แก่ ด้านยึดมั่นในความถูกต้อง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการมีส่วนร่วมตามลำดับ เยาวชนไทยได้รับการกล่อมเกลาทางการเมืองในระดับมาก และรับรู้ข่าวสารทาง การเมืองผ่านอินเตอร์เน็ต เยาวชนไทยพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ภูมิลำเนาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองการพูดคุยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการกล่อมเกลาทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ผลการวิเคราะห์ SEM พบว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองจากครอบครัว เพื่อน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ศาสนา และพรรคการเมืองมีอิทธิพล ทางตรงเชิงบวกต่อความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

พระชวลิต ปญฺญาวชิโร (แสงบุญเรือง) (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาพลเมืองเชิงพุทธบูรณาการของหมู่บ้านสามขา อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า 1) แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาพลเมืองตามบรรทัดฐานของสังคมไทยการพัฒนาคุณภาพคน เป็นกลไกสำคัญในการสร้างคนให้มีความเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อสังคม มีความสุขดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ มีปัญญาและ มีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ซึ่งความเป็นพลเมืองดีเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณสมบัติพื้นฐานสำคัญของบุคคลในฐานะที่ทุกคนล้วนเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยโดยมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองดีที่เหมาะสมกับสังคมศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยคุณลักษณะได้แก่ (1) มีการเคารพความแตกต่าง (2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามวิถีทางประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์(3) แก้ปัญหาแบบสันติวิธี (4) การมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ (5) เคารพกฎหมาย (6) มีความยุติธรรม(7) มีความรับผิดชอบ (8) มีจิตสาธารณะ (9) มีความซื่อสัตย์สุจริต (10) มีความสามารถในการสื่อสารรับรู้ข่าวสาร (11) มีความสามารถในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (12) มีสำนึกความเป็นไทยทั้งหมดนี้ล้วนเป็นคุณลักษณะของพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) ที่มีความบริบูรณ์ทั้งด้านกายภาพและด้านจิตใจ

รัชตา คำเสมานันทน์ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า ระดับความเป็นพลเมือง และระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่กรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต่างกัน มีระดับความเป็นพลเมืองโดยรวมแตกต่างกัน ความเป็นพลเมืองโดยรวมกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมือง มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเท่ากับ 0.81 (R = 0.81) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมือง มีจำนวน 6 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยการกำหนดกิจกรรม

ปัจจัยภายในบุคคล ปัจจัยการกำหนดเวลาที่แน่ชัด ปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบ ปัจจัยที่มาจากทางราชการ และปัจจัยการเปิดโอกาสในการเข้าร่วม ส่วนการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความเป็นพลเมืองให้กับกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย แนวทางส่งเสริมความเป็นพลเมืองใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ทางการเมืองและประชาธิปไตย ด้านความเข้าใจในความเป็นพลเมือง ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบาย ด้านความชัดเจนของนโยบาย และด้านความเพียงพอของทรัพยากรในการดำเนินงาน

บุญส่ง นาแสวง (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชน ตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม พบว่า 1) กระบวนการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธ ธรรมของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านทักษะทางสังคมอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านความรู้อยู่ในระดับมาก ด้านร่างกายอยู่ในระดับมาก และด้านจิตใจอยู่ในระดับมาก 2) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น โดยเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า แสดงความเคารพและกล่าวคำทักทายด้วยคำสุภาพกับบิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ ครูอาจารย์และเพื่อน อยู่ในระดับมากที่สุด เคารพและเทิดทูนสถาบันชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์อยู่ ในระดับมากที่สุด และร่วมกันติดตามประเมินผล ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก มีความคิดกว้างไกล สามารถการวิเคราะห์วิจารณ์แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลอยู่ในระดับมาก 3) วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมในเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของ เยาวชนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม พบว่า หลักธรรมที่เหมาะสมในเสริมสร้าง จิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม คือ อิทธิ บาท 4 ประกอบ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

พระครูกิตติคุโณภาส และ พรทิพย์ เกิดถาวร (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง ศึกษากระบวนการปลูกฝังด้านคารวธรรมสามัคคีธรรมและปัญญาธรรมแก่เด็กและเยาวชน ด้วยนิทานพื้นบ้านอิสาน พบว่า 1. ผลสะท้อนความรู้ความเข้าใจของนักเรียน และปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนโดยใช้นิทานพื้นบ้าน โดยภาพรวม พบว่า มีมากที่สุดเกี่ยวกับการจัดหานิทานพื้นบ้านเข้าสู่ห้องสมุดของชุมชนและเกี่ยวกับการที่นักเรียนได้เคยเข้าร่วมกิจกรรมการอ่านการเล่านิทานพื้นบ้านที่จัดขึ้นในชุมชน 2. ผลสะท้อนความรู้ความเข้าใจของนักเรียนและปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับหลักธรรม คติธรรม ที่แทรกอยู่ในนิทานพื้นบ้านทั้ง 4 เรื่อง ดังนี้ 2.1 พญากาเผือกสะท้อนถึงหลักธรรมทั้งด้านคารวะธรรมกตัญญูกตเวทิตธรรมและการตั้งสัจจาธิษฐาน เพื่อการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า 5 พระองค์ 2.2 นกกระจาบไร้ความสามัคคีสะท้อนให้เห็นคติธรรมที่ว่าความสามัคคีนำมาซึ่งความสุขความสงบของหมู่คณะ ส่วนความไร้สามัคคี ความอวดเก่งอวดดี ทำให้หมู่คณะพินาศฉิบหาย 2.3 สุวรรณสามกุมารสอนให้รู้ว่า คารวะธรรมความนอบน้อมต่อบิดามารดาความกตัญญู

กตเวทีต่อผู้มีพระคุณและการยึดสัจจะยิ่งกว่าชีวิต ก่อให้เกิดความเจริญและความสุขในชีวิต 2.4 ปัญหาเสียวสวาสดิ์แสดงให้เห็นว่ามีการนำเอานิทานพื้นบ้านมาผูกเป็นปริศนาธรรม แทรกไว้ซึ่งหลักปรัชญา คำสอน คติธรรม ที่ควรนำมาใช้อบรมสั่งสอนศีลธรรมแก่เด็กเยาวชนและคนทั่วไป

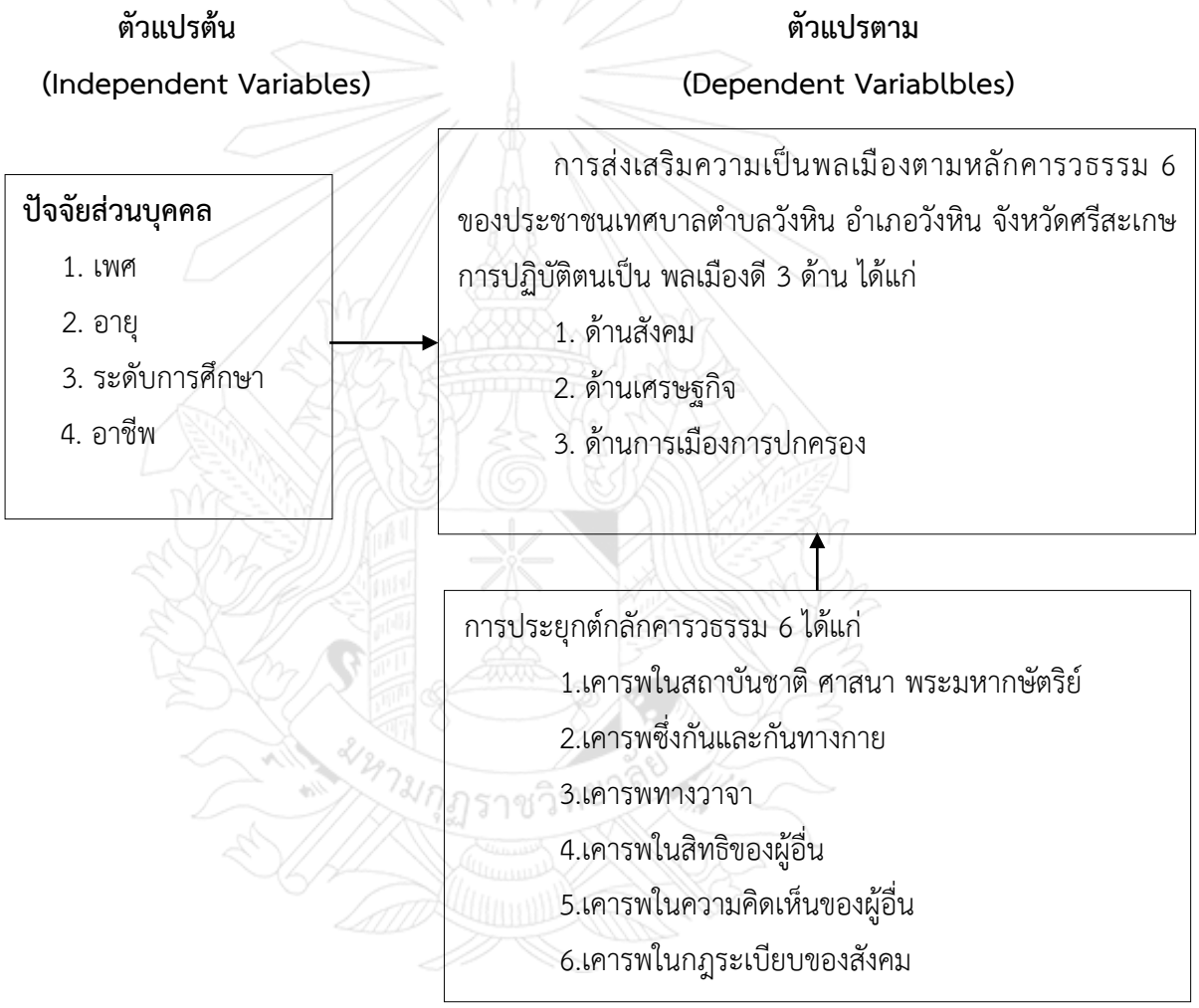
แม่ชีบุญช่วย ศรีเปรม และ แม่ชีจำเรียง กำเนิดโทน (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสามัคคีธรรมของชุมชนบางลำพูแขวงชนะสงคราม เขตพระนครกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) การดำเนินชีวิตตามหลักสามัคคีธรรมในพระพุทธศาสนาและศาสนาอิสลามของชุมชนบางลำพู คือ การสร้างความสมานฉันท์ในชุมชนคือการนำหลักศีล พรหมวิหาร มาใช้ในการดำเนินชีวิต 2) ปัจจัยแห่งความสำเร็จจากแรงจูงใจในการนำหลักสามัคคีธรรมมาใช้ในสังคมของชุมชนบางลำพู คือสังคหวัตถุ 4 อิทธิบาท 4 คนไทยมุสลิมมีหลักปฏิบัติ 5 ศรัทธา 6 3) วิธีการประยุกต์หลักสามัคคีธรรมนำมาใช้ในการสร้างความสำคัญและคุณประโยชน์กับสังคมไทยในปัจจุบันของชุมชนบางลำพู ประชาชนบางลำพู พวกให้ความร่วมมือในการสร้างคุณประโยชน์ให้กับชุมชน โดยนำหลักสุจริต 3 สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 ศีล 5 สาราณียธรรม 6 อปริหานิยธรรม 7 ประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ความเจริญและความผาสุกให้แก่สังคมและชุมชน

พระอนุสรณ์ กิตฺติวณฺโณ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างเสริมการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า 1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบและการเป็นพลเมืองดีเป็นรูปแบบที่บุคคลสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี ประสบการณ์ จินตนาการ แล้วถ่ายทอดออกมาแทนปรากฏการณ์ด้วยการนำเสนอที่ถูกต้อง กระชับ เข้าใจง่าย ทั้งในรูปแบบเชิงกายภาพ รูปแบบเสมือนจริงและรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ และสามารถนำไปเป็นแนวทางสู่การพัฒนาความเป็นพลเมืองดีภายใต้ความรับผิดชอบต่อตนเองสังคมและเคารพในสิทธิของผู้อื่น 2) รูปแบบการสร้างเสริมความเป็นพลเมืองดีเชิงพุทธบูรณาการ เป็นรูปแบบที่ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารและลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลด้วยการสอบถาม การสัมภาษณ์ จนได้รูปแบบกิจกรรมอบรมภายใต้กรอบแนวคิดตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา 3) ผลการใช้รูปแบบการสร้างเสริมการเป็นพลเมืองดีของนักเชิงพุทธบูรณาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=3.38) หลังการใช้รูปแบบการสร้างเสริมการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.22) แสดงให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนและการรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่เพิ่มขึ้น

2.8 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้บูรณาการเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้ การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

แนวคิด ณัฐนันท์ ศิริเจริญ (2555) ได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติตนเป็น พลเมืองดี 3 ด้าน โดยการประยุกต์ใช้หลักหลักคารวธรรม 6 จาก(พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 8 ข้อ 271: 363) ผู้วิจัยสรุปกรอบแนวคิดได้ ดังนี้

บทที่ 3
วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ในเขตเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวนประชากร 3,570 คน (เทศบาลตำบลวังหิน ณ วันที่ 20 สิงหาคม 2564)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 351 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอรแกน (Krejcie and Morgan, 1970)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาและแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close – ended) เกี่ยวกับปัจจัยส่วนตัวบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552, หน้า 10) ดังนี้

5 หมายถึง การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด
4 หมายถึง การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับมาก
3 หมายถึง การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง
2 หมายถึง การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับน้อย
1 หมายถึง การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

การแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยซึ่งใช้เกณฑ์มาตรฐาน เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้โดยเกณฑ์ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับมาก
2.50 – 3.49	การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับน้อย
1.00 – 1.49	การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามลักษณะปลายเปิด (Open-ended) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างตามกรอบที่จะได้ทำการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

3.3.1 ศึกษาหนังสือ เอกสาร ตำราวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งเป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต

3.3.2 กำหนดประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปใช้ในการสร้างเป็นข้อคำถาม ในแบบสอบถาม

3.3.3 สร้างแบบสอบถามโดยประยุกต์และเก็บความหมาย รายละเอียดจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรมาเขียนข้อคำถามขึ้น และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงต่อไป

3.3.4 แก้ไขปรับปรุงตามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะและนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้งด้านโครงสร้างเนื้อหาและสำนวนภาษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับคำถามประเมินความถูกต้อง โดยใช้สูตรการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index) หรือ IOC มีเกณฑ์ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่วัดตามนิยามศัพท์เฉพาะ

การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบของแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC คำนวณได้ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

(เกณฑ์ในการเลือกคำถาม พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า หรือเท่ากับ 0.66)

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วนำไปวิเคราะห์ค่า IOC ($0.67 \leq IOC \leq 1.00$) จากการหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) ของผู้เชียวชาญทั้ง 3 ท่าน ผลปรากฏว่าได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1. นายสนองทรัพย์ บุญคง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านนโยบายการบริหารเทศบาล และพิจารณาความสอดคล้อง

ตำแหน่ง : นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ (อดีตครูชำนาญการพิเศษ)

2. พระครูสมุห์วีรพงษ์ อธิจิตฺโต (บุญคง) ดร. เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านหลักธรรมที่นำมาใช้ และพิจารณาความสอดคล้อง

ตำแหน่ง : เจ้าอาวาสวัดป่าหนองไผ่ ตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

3. พระครูปลัดสุริยะ ชวนปญฺโญ (ศรีสุระ), ดร. เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องด้านหลักธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ และ พิจารณาความสอดคล้อง

ตำแหน่ง : นักวิจัยอิสระ

3.3.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

3.3.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขความข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดสอบ (Try-out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.3.8 การทดสอบของแบบสอบถาม ดำเนินตามลำดับ ดังนี้

1. หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Power of Discrimination) ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .242 - .666

2. นำข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Crobach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86

3.3.9 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ คือ แบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟัง โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด

3.4.3 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถาม พบว่า มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 351 ฉบับ ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ต่อไป

3.4.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้แล้วทั้งหมด เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ทั้งฉบับ

3.5.2 นำแบบสอบถามที่เลือกไว้แล้ว ดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

3.5.3 นำคะแนนที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.5.4 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวมรายด้านและเป็นรายข้อ แล้วแปรผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์แต่ละข้อ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552, หน้า 10) ดังต่อไปนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับมาก
2.50 – 3.49	การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับน้อย
1.00 – 1.49	การดำเนินการมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

3.5.5 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้ความถี่และร้อยละ

3.5.6 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการเปรียบเทียบตัวแปร 2 กลุ่ม

3.5.7 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความต่างของการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ค่า F-test (One-wey ANOVA) ในการเปรียบเทียบตัวแปรที่มีค่ามากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

3.5.8 เก็บรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยยการแจกแจงความถี่ (Frequencies)

3.5.9 นำเสนอวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัย ได้แก่

3.6.1 การหาคุณภาพแบบสอบถาม

1. การหาค่าอำนาจจำแนกของแต่ละข้อ คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$r = \frac{Ru-Rl}{f}$$

เมื่อ r แทน อำนาจจำแนก

f แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำซึ่งเท่ากัน

Ru แทน จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก

Rl แทน จำนวนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Crobach) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1}\left(1+\frac{\sum s_i^2}{s_t^2}\right)$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

s_i^2 แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3.6.2 สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1) การหาค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{f \times 100}{N}$$

P แทน ค่าร้อยละ

f แทน ค่าความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) หรือมัชฌิมาเลขคณิต

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

N แทน จำนวนกลุ่มเป้าหมาย

3) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

X^2 แทน ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม

N แทน จำนวนประชากร

4. ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปลอิสระสองกลุ่ม คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$t = \frac{\overline{X1} - \overline{X2}}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

$\overline{X_1}$ $\overline{X_2}$ แทน ค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

s_1^2 s_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1 n_2 แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

5. ค่า F–test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป คำนวณตามสูตร ดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช่พิจารณาใน F-distribution

MS_b แทน ค่าแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าแปรปรวนระหว่างภายในกลุ่ม

บทที่ 4
การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (F-test
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (degree of freedom)
Sig	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ .05 (Significant level)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบศึกษาระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ใช้การแจกแจงหาค่าความถี่ (Frequency) และคำนวณร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	167	47.57
2. หญิง	184	52.43
รวม	**351**	**100.00**
อายุ		
1. อายุ 18 - 30 ปี	133	37.89
2. อายุ 31 - 60 ปี	186	52.99
3. อายุ 61 ปีขึ้น	32	9.12
รวม	**351**	**100.00**
ระดับการศึกษา		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	277	78.92
2. ปริญญาตรี	52	14.81
3. สูงกว่าปริญญาตรี	22	6.27
รวม	**351**	**100.00**

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
1. เกษตรกรรม	172	49.02
2. รับจ้างทั่วไป	71	20.22
3. ข้าราชการ	20	5.69
4. นักเรียน/นักศึกษา	64	18.23
5. อื่น ๆ ระบุ.....	24	6.84
รวม	**351**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 52.43 เพศชาย จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 47.57 อายุ 31 - 60 ปี จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 52.99 อายุ 18 - 30 ปี จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 37.89 และอายุ 61 ปีขึ้น จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 9.12 **ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี** จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 78.92 **ปริญญาตรี** จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 14.81 **สูงกว่าปริญญาตรี** จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.27 อาชีพเกษตรกรรม จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 49.02 รับจ้างทั่วไป จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 20.22 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 18.23 อาชีพอื่น ๆ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.84 และข้าราชการ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.69

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

ผลการวิเคราะห์ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 4.2 – 4.5

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน	ระดับการปฏิบัติ			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านสังคม	4.60	0.58	มากที่สุด	1
2. ด้านเศรษฐกิจ	4.51	0.66	มากที่สุด	2
3. ด้านการเมืองการปกครอง	4.46	0.74	มาก	3
รวม	**4.52**	**0.66**	**มากที่สุด**	**-**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านสังคม ($\overline{X}$ = 4.60, S.D.= 0.58) รองลงมา ด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ = 4.51, S.D. = 0.66) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการเมืองการปกครอง ($\overline{X}$ = 4.46, S.D. = 0.74)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านสังคม

ด้านสังคม	ระดับการปฏิบัติ			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1) เคารพในหลักการปฏิบัติของศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น	4.82	0.41	1	มากที่สุด
2) ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม	4.57	0.59	9	มากที่สุด
3) ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม	4.54	0.59	11	มากที่สุด
4) รู้จักเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน	4.55	0.62	10	มากที่สุด

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ด้านสังคม	ระดับการปฏิบัติ			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
5) เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น	4.59	0.56	6	มากที่สุด
6) แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	4.59	0.60	8	มากที่สุด
7) สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.62	0.59	4	มากที่สุด
8) เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.59	0.59	7	มากที่สุด
9) มีจิตสาธารณะ เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	4.65	0.59	3	มากที่สุด
10) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่สมาชิกในชุมชน	4.61	0.66	5	มากที่สุด
11) พูดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล พูดจาสุภาพ ไม่ก้าวร้าว ไม่ส่อเสียด	4.68	0.51	2	มากที่สุด
12) สามารถความคุมอารมณ์ และ พฤติกรรมให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่เป็นปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ	4.41	0.68	12	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.60**	**0.58**	**-**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.60, S.D.=0.58) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ เคารพในหลักการปฏิบัติของศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น ($\overline{X}$ =4.82, S.D.=0.41) รองลงมาพูดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล พูดจาสุภาพ ไม่ก้าวร้าว ไม่ส่อเสียด ($\overline{X}$ =4.68, S.D.=0.51) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถความคุมอารมณ์ และพฤติกรรม ให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่เป็นปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ ($\overline{X}$ =4.41, S.D.= 0.68)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ	ระดับการปฏิบัติ			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1) ประกอบอาชีพในทางสุจริต ไม่ผิดต่อหลักกฎหมายบ้านเมือง และประเพณีในสังคม	4.65	0.60	1	มากที่สุด
2) ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค และผู้ประกอบการ	4.61	0.57	3	มากที่สุด
3) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ฝีมือ ทักษะ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ระหว่างสมาชิกในชุมชน	4.64	0.59	2	มากที่สุด
4) พัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า	4.46	0.63	5	มาก
5) สร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน	4.41	0.76	8	มาก
6) รู้จักประหยัดและอดออมในครอบครัว	4.41	0.72	7	มาก
7) ดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	4.51	0.69	4	มากที่สุด
8) รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม	4.42	0.71	6	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.51**	**0.66**	**-**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.51, S.D.=0.66) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ ประกอบอาชีพในทางสุจริต ไม่ผิดต่อหลักกฎหมายบ้านเมือง และประเพณีในสังคม ($\overline{X}$ =4.65, S.D.=0.60) รองลงมา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ฝีมือ ทักษะ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ระหว่างสมาชิกในชุมชน ($\overline{X}$ =4.64, S.D.= 0.59) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ($\overline{X}$ =4.41, S.D.= 0.76)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมือตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการเมืองการปกครอง

ด้านการเมืองการปกครอง	ระดับการปฏิบัติ			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	ระดับ
1) มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	4.66	0.56	1	มากที่สุด
2) เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด	4.62	0.62	3	มากที่สุด
3) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ	4.62	0.64	4	มากที่สุด
4) มีสวนร่วมในการสนับสนุนกระบวนการพัฒนาของชุมชน	4.29	0.93	9	มาก
5) ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ	4.66	0.60	2	มากที่สุด
6) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	4.41	0.76	7	มาก
7) มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชน	4.46	0.74	6	มาก
8) ส่งเสริมให้คนดีปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ	4.48	0.62	5	มาก
9) มีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์	4.31	0.82	8	มาก
10) ติดตามข่าวสารทางด้านการเมืองการปกครองอยู่เสมอ	4.14	1.10	10	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.46**	**0.74**	**-**	**มาก**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการเมืองการปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.46, S.D.=0.74) เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ($\overline{X}$ =4.66, S.D.=0.56) รองลงมา ไม่ร่วมมือหรือ

สนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ ($\overline{X}$ =4.66, S.D.=0.60) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ติดตามข่าวสารทางด้านการเมืองการปกครองอยู่เสมอ ($\overline{X}$ =4.14, S.D.= 1.10)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples)

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 เปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน	เพศ				t	Sig
	ชาย		หญิง			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านสังคม	4.61	0.32	4.60	0.37	.207	.932
2. ด้านเศรษฐกิจ	4.46	0.47	4.55	0.41	-1.936	.049*
3. ด้านการเมืองการปกครอง	4.45	0.50	4.46	0.46	.034	.886
รวม	**4.50**	**0.37**	**4.54**	**0.36**	**-.707**	**.370**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.6 พบว่า เปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสังคมและด้านการเมืองการปกครองไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe') ดังตารางที่ 4.7- 4.17

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน	อายุ					
	อายุ 18 - 30 ปี		อายุ 31 - 60 ปี		อายุ 61 ปี ขึ้นไป	
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. ด้านสังคม	4.71	0.29	4.53	0.38	4.56	0.30
2. ด้านเศรษฐกิจ	4.66	0.35	4.41	0.48	4.45	0.36
3. ด้านการเมืองการปกครอง	4.53	0.48	4.41	0.49	4.49	0.37
รวม	**4.63**	**0.31**	**4.45**	**0.39**	**4.50**	**0.28**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ ดังนี้

1. อายุ 18 - 30 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.63, S.D.=0.30) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคม ($\overline{X}$ =4.71, S.D.=0.29) รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ =4.66, S.D.=0.35) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ($\overline{X}$ =4.53, S.D.=0.48)

2. อายุ 31 - 60 ปี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.45, S.D.=0.39) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคม ($\overline{X}$ =4.53, S.D.=0.38) รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง ($\overline{X}$ =4.41, S.D.=0.49)

3. อายุ 61 ปี ขึ้นไป โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.50, S.D.=0.28) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคม ($\overline{X}$ =4.56, S.D.=0.36) รองลงมาคือ ด้านการเมืองการปกครอง ($\overline{X}$ =4.49, S.D.=0.37) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ =4.45, S.D.=0.36)

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2.609	2	1.305	11.063	.000*
	ภายในกลุ่ม	41.042	348	.118		
	รวม	**43.651**	**350**			
2. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	4.986	2	2.493	13.539	.000*
	ภายในกลุ่ม	64.076	348	.184		
	รวม	**69.062**	**350**			
3. ด้านการเมืองการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	1.105	2	.553	2.450	.088
	ภายในกลุ่ม	78.506	348	.226		
	รวม	**79.611**	**350**			
โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**2.631**	**2**	**1.316**	**10.466**	**.000***
	ภายในกลุ่ม	**43.746**	**348**	**.126**		
	รวม	**46.377**	**350**			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเมืองการปกครองไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปรเป็นรายคู่ ในด้านสังคม จำแนกตามอายุ ดังนี้

อายุ	อายุ 18 -30 ปี ($\overline{X}$ =4.71)	อายุ 31 - 60 ปี ($\overline{X}$ =4.53)	อายุ 61 ปี ขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.56)
อายุ 18-30 ปี ($\overline{X}$ =4.71)	-	.174*	.148
อายุ 31 - 60 ปี ($\overline{X}$ =4.53)		-	.026*
อายุ 61 ปี ขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.56)			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรเป็นรายคู่ ในด้านสังคม จำแนกตามอายุ ผลในการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ 18-30 ปี มีความแตกต่างกับอายุ 31-60 ปี และ ประชาชนที่มีอายุ 31 - 60 ปี มีความแตกต่างกับอายุ 61 ปีขึ้นไป ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปรเป็นรายคู่ ในด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ ดังนี้

อายุ	อายุ 18 -30 ปี ($\overline{X}$ =4.66)	อายุ 31 - 60 ปี ($\overline{X}$ =4.41)	อายุ 61 ปี ขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.45)
อายุ 18-30 ปี ($\overline{X}$ =4.66)	-	.239*	.212
อายุ 31 - 60 ปี ($\overline{X}$ =4.41)	-	-	-.027
อายุ 61 ปี ขึ้นไป ($\overline{X}$ =4.45)	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรเป็นรายคู่ ในด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ ผลในการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ 18-30 ปี มีความแตกต่างกับอายุ 31-60 ปี ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน	ระดับการศึกษา					
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี	
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. ด้านสังคม	4.59	0.34	4.63	0.40	4.65	0.21
2. ด้านเศรษฐกิจ	4.49	0.46	4.59	0.37	4.43	0.48
3. ด้านการเมืองการปกครอง	4.45	0.49	4.49	0.47	4.32	0.56
รวม	**4.51**	**0.37**	**4.57**	**0.34**	**4.61**	**0.25**

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา ดังนี้

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.51, S.D.=0.37) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคม ($\overline{X}$ =4.59, S.D.=0.34) รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ =4.49, S.D.=0.46) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ($\overline{X}$ =4.45, S.D.=0.49)

2. ปริญญาตรี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.57, S.D.=0.34) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคม ($\overline{X}$ =4.63, S.D.=0.40) รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ =4.59, S.D.=0.37) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ($\overline{X}$ =4.49, S.D.=0.47)

3. สูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.61, S.D.=0.25) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคม ($\overline{X}$ =4.65, S.D.=0.21) รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ =4.43, S.D.=0.48) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ($\overline{X}$ =4.32, S.D.=0.56)

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.074	2	.037	.296	.744
	ภายในกลุ่ม	43.577	348	.125		
	รวม	**43.651**	**350**			
2. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	.412	2	.206	1.044	.353
	ภายในกลุ่ม	68.650	348	.197		
	รวม	**69.062**	**350**			
3. ด้านการเมืองการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	.166	2	.083	.364	.695
	ภายในกลุ่ม	79.445	348	.228		
	รวม	**79.611**	**350**			
โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**.156**	**2**	**.078**	**.587**	**.556**
	ภายในกลุ่ม	**46.221**	**348**	**.133**		
	รวม	**46.377**	**350**			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน	อาชีพ									
	เกษตรกรรม		รับจ้างทั่วไป		ข้าราชการ		นักเรียน/นักศึกษา		อื่น ๆ ระบุ...	
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. ด้านสังคม	4.53	0.34	4.54	0.42	4.80	0.22	4.75	0.31	4.62	0.26
2. ด้านเศรษฐกิจ	4.40	0.48	4.55	0.39	4.66	0.31	4.74	0.30	4.38	0.45
3. ด้านการเมืองการปกครอง	4.41	0.48	4.46	0.57	4.57	0.36	4.61	0.37	4.30	0.42
รวม	**4.45**	**0.38**	**4.52**	**0.41**	**4.68**	**0.22**	**4.70**	**0.26**	**4.43**	**0.28**

จากตารางที่ 4.13 พบว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ ดังนี้

1. เกษตรกรรม โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.45, S.D.=0.38) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคม ($\overline{X}$ =4.53, S.D.=0.34) รองลงมาคือ ด้านการเมืองการปกครอง ($\overline{X}$ =4.41, S.D.=0.48) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ($\overline{X}$ =4.40, S.D.=0.48)

2. รับจ้างทั่วไป โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.52, S.D.=0.41) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ =4.55, S.D.=0.39) รองลงมาคือ ด้านสังคม ($\overline{X}$ =4.54, S.D.=0.42) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ($\overline{X}$ =4.46, S.D.=0.57)

3. ข้าราชการ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.68, S.D.=0.22) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคม ($\overline{X}$ =4.80, S.D.=0.22) รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ =4.66, S.D.=0.31) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ($\overline{X}$ =4.57, S.D.=0.36)

4. นักเรียน/นักศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.72, S.D.=0.22) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคม ($\overline{X}$ =4.75, S.D.=0.31) รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ =4.74, S.D.=0.30) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ($\overline{X}$ =4.61, S.D.=0.37)

5. อื่น ๆ ระบุ..... โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.45, S.D.=0.28) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสังคม ($\overline{X}$ =4.62, S.D.=0.26) รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ =4.38, S.D.=0.45) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ($\overline{X}$ =4.30, S.D.=0.42)

ตารางที่ 4.14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน	**ความแปรปรวน**	**SS**	**df**	**MS**	**F**	**Sig**
1. ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	3.284	4	.821	7.038	.000*
	ภายในกลุ่ม	40.367	346	.117		
	รวม	**43.651**	**350**			
2. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	6.725	4	1.681	9.332	.000*
	ภายในกลุ่ม	62.337	346	.180		
	รวม	**69.062**	**350**			
3. ด้านการเมืองการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	2.610	4	.653	2.932	.021*
	ภายในกลุ่ม	77.001	346	.223		
	รวม	**79.611**	**350**			
โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**3.681**	**4**	**.920**	**7.457**	**.000***
	ภายในกลุ่ม	**42.696**	**346**	**.123**		
	รวม	**46.377**	**350**			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นที่มีผลต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปรเป็นรายคู่ ในด้านสังคม จำแนกตามอาชีพ ดังนี้

อาชีพ	เกษตรกรรม ($\overline{X}$ =4.53)	รับจ้างทั่วไป ($\overline{X}$ =4.54)	ข้าราชการ ($\overline{X}$ =4.80)	นักเรียนนักศึกษา ($\overline{X}$ =4.75)	อื่นๆ ($\overline{X}$ =4.62)
เกษตรกรรม ($\overline{X}$ =4.53)	-	-.011	-.270*	-.245*	-.095
รับจ้างทั่วไป ($\overline{X}$ =4.54)		-	-.260*	-.234*	-.085
ข้าราชการ ($\overline{X}$ =4.80)			-	.026	.175
นักเรียน นักศึกษา($\overline{X}$ =4.75)				-	.149
อื่นๆ ($\overline{X}$ =4.62)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรเป็นรายคู่ในด้านสังคม จำแนกตามอาชีพ ผลในการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม มีความแตกต่างกับอาชีพข้าราชการ อาชีพเกษตรกรรม มีความแตกต่างกับอาชีพนักเรียน/นักศึกษา อาชีพรับจ้างทั่วไป มีความแตกต่างกับอาชีพรับราชการ และอาชีพนักเรียน/นักศึกษา ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปรเป็นรายคู่ ในด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพ ดังนี้

อาชีพ	เกษตรกรรม ($\overline{X}$ =4.40)	รับจ้างทั่วไป ($\overline{X}$ =4.55)	ข้าราชการ ($\overline{X}$ =4.66)	นักเรียนนักศึกษา ($\overline{X}$ =4.74)	อื่นๆ ($\overline{X}$ =4.40)
เกษตรกรรม ($\overline{X}$ =4.40)	-	-.152	-.254	-.353*	.003
รับจ้างทั่วไป ($\overline{X}$ =4.55)		-	-.102	-.201	.155
ข้าราชการ ($\overline{X}$ =4.66)			-	-.100	.256
นักเรียน นักศึกษา ($\overline{X}$ =4.74)				-	.356*
อื่นๆ ($\overline{X}$ =4.40)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรเป็นรายคู่ ในด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพ ผลในการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม มีความแตกต่างกับอาชีพนักเรียน/นักศึกษา และ ประชาชนที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีความแตกต่างกับอาชีพอื่น ๆ ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปรเป็นรายคู่ ในด้านการเมืองการปกครอง จำแนกตามอาชีพ ดังนี้

อาชีพ	เกษตรกรรม ($\overline{X}$ =4.41)	รับจ้างทั่วไป ($\overline{X}$ =4.46)	ข้าราชการ ($\overline{X}$ =4.57)	นักเรียน นักศึกษา ($\overline{X}$ =4.61)	อื่นๆ ($\overline{X}$ =4.30)
เกษตรกรรม ($\overline{X}$ =4.41)	-	-.035	-.149	-.195*	.106
รับจ้างทั่วไป ($\overline{X}$ =4.46)		-	-.114	-.159*	.141
ข้าราชการ ($\overline{X}$ =4.57)			-	-.046	.255
นักเรียน นักศึกษา ($\overline{X}$ =4.61)				-	.301*
อื่นๆ ($\overline{X}$ =4.30)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ด้านการเมืองการปกครอง เกษตรกรรม กับ นักเรียน นักศึกษา, รับจ้างทั่วไป กับนักเรียน นักศึกษา, นักเรียน นักศึกษา กับ อื่น ๆ ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ประชาชนของเทศบาลตำบลวังหินสามารถควบคุมอารมณ์ และ พฤติกรรม ให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่เป็นปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ และประชาชนควรมีจิตสาธารณะทำให้ทุกคนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้ เป็นสังคมที่มีการให้และแบ่งปันซึ่งกันและกัน คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ซึ่งต้องขับเคลื่อนทั้งระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กวัยเรียน เพราะงานอาสาและจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ 3) เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

1. ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำได้แก่ ด้านสังคม รองลงมา ด้านเศรษฐกิจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการเมืองการปกครอง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1.1 ด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ เคารพในหลักการปฏิบัติของศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น รองลงมา พูดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล พูดจาสุภาพ ไม่ก้าวร้าว ไม่ส่อเสียด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถความคุมอารมณ์ และ พฤติกรรม ให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่เป็นปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ

1.2 ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ประกอบอาชีพในทางสุจริต ไม่ผิดต่อหลักกฎหมายบ้านเมือง และประเพณีในสังคม รองลงมา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ฝีมือ ทักษะ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ระหว่างสมาชิกในชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

1.3 ด้านการเมืองการปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รองลงมา ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ติดตามข่าวสาร

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ ด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ ด้านการเมืองการปกครอง ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จากคำถามปลายเปิด มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 58 คน พบว่า ประชาชนของเทศบาลตำบลวังหินสามารถควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรม ให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่เป็นปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ และประชาชนควรมีจิตสาธารณะทำให้ทุกคนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้ เป็นสังคมที่มีการให้และแบ่งปันซึ่งกันและกัน คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ซึ่งต้องขับเคลื่อนทั้งระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กวัยเรียน เพราะงานอาสาและจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการส่งเสริมเป็นการขยายและถ่ายทอดความรู้ โดยความรู้ที่นำออกไปนั้นประชาชนสามารถรับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้ การทำกิจกรรมของชุมชนเพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกและความตระหนักรู้ การมีส่วนร่วม และความพร้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และส่งเสริมให้บุคคลปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย การส่งเสริมให้พลเมืองในแต่ละสังคมมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมสูงขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับโลกนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้สังคมมีสันติสุขและสันติภาพจึงควรยึดแนวทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมรวมทั้งการเป็นพลเมืองดีมีคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ มุสตาฟา อภิชาติ (2558) สรุปว่า บุคคลจะเป็นพลเมืองดีของสังคมโลก ต้องตระหนักถึง บทบาท หน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติสอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรมประเพณี และรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ ปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่อันเนื่องมาจากสถานภาพของบุคคล

เนื่องจากบุคคลมีหลายสถานภาพในคนคนเดียว ฉะนั้นบทบาทของบุคคลจึงต้องปฏิบัติไปตามสถานภาพในสถานการณ์ตามสถานภาพนั้น ๆ การเป็นพลเมืองที่ดีเคารพกฎหมาย เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลัก ในการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข และสอดรับกับงานวิจัยของ รัชตา คำเสมานันทน์ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า ระดับความเป็นพลเมือง และระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนเคารพในหลักการปฏิบัติของศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น พูดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล พูดจาสุภาพ ไม่ก้าวร้าว ไม่ส่อเสียด มีจิตสาธารณะ เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่สมาชิกในชุมชน เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม รู้จักเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม สามารถความคุมอารมณ์ และ พฤติกรรม ให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่เป็นปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ สอดคล้องกับแนวทางของ บุญส่ง นาแสวง (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชน ตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม พบว่า 1) กระบวนการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธ ธรรมของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านทักษะทางสังคมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนประกอบอาชีพในทางสุจริต ไม่ผิดต่อหลักกฎหมายบ้านเมือง และประเพณีในสังคม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ฝีมือ ทักษะ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ระหว่างสมาชิกในชุมชน ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค และผู้ประกอบการ ดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม รู้จักประหยัดและอดออมในครอบครัว สร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชตา คำเสมานันทน์ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบลในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า ระดับความเป็นพลเมือง และระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการเมืองการปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้คนดีปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ มีสวนร่วมในการสนับสนุนกระบวนการพัฒนาของชุมชน ติดตามข่าวสารทางด้านการเมืองการปกครองอยู่เสมอ สอดรับกับงานวิจัยของ พระชวลิต ปญญาวชิโร (แสงบุญเรือง) (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาพลเมืองเชิงพุทธบูรณาการของหมู่บ้านสามขา อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า 1) แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาพลเมืองตามบรรทัดฐานของสังคมไทยการพัฒนาคุณภาพคน เป็นกลไกสำคัญในการสร้างคนให้มีความเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อสังคม มีความสุขดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ มีปัญญาและ มีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ซึ่งความเป็นพลเมืองดีเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณสมบัติพื้นฐานสำคัญของบุคคลในฐานะที่ทุกคนล้วนเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยโดยมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองดีที่เหมาะสมกับสังคมศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยคุณลักษณะได้แก่ (1) มีการเคารพความแตกต่าง (2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามวิถีทางประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (3) แก้ปัญหาแบบสันติวิธี (4) การมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ (5) เคารพกฎหมาย (6) มีความยุติธรรม (7) มีความรับผิดชอบ (8) มีจิตสาธารณะ (9) มีความซื่อสัตย์สุจริต (10) มีความสามารถในการสื่อสารรับรู้ข่าวสาร (11) มีความสามารถในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (12) มีสำนึกความเป็นไทยทั้งหมดนี้ล้วนเป็นคุณลักษณะของพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) ที่มีความบริบูรณ์ทั้งด้านกายภาพและด้านจิตใจ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ และอาชีพ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษที่มีเพศ และระดับการศึกษา ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นว่าต้องการที่จะเป็นพลเมืองของเทศบาลที่มีหลักธรรมโดยเฉพาะหลักคารวธรรม 6 ที่นำมาบูรณาการใช้ในการประพฤติปฏิบัติตนของบุคคลที่อาศัยความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นหลัก โดยถือเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาช่วยขัดเกลาพฤติกรรมไม่ให้เป็นคนมีนิสัยแข็งกระด้าง เห็นแก่ตัว ถือตัว อวดเก่ง แต่ให้เป็นคนที่มีคุณสมบัติเป็นสมาชิกที่ของสังคม มีความเคารพรัก กตัญญู และมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตโดยพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครอง สอดรับกับงานวิจัย

ของพระอภิชัย อภิวฑฺโน (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักคารวธรรม เพื่อการเสริมสร้างครอบครัวสันติสุข ผลการวิจัยพบว่า ความเคารพเป็นหลักธรรมที่สำคัญประการหนึ่ง บุคคลจะเจริญก้าวหน้า หรือเสื่อมในการปฏิบัติธรรม ก็ขึ้นอยู่กับการมีความเคารพ หรือไม่มีความเคารพเพราะว่าความเคารพเป็นระเบียบวินัย สำหรับร้อยรัดให้คนรวมกันเป็นหมู่คณะ และจัดสรรให้เป็นหมู่คณะที่ร่วมฉันทะกันประพฤติคุณงามความดี และงานวิจัยของ พัชรี ศิลารัตน์, พระอุดมเกียรติวิสุทฺธาจาโร, จิตรลดา ศิลารัตน์, ปิยะสุดา เพชราเวช (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง โดยใช้คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในสถานศึกษาเป้าหมาย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคารวธรรม และด้านสามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ซึ่งสองด้านแรกมีผลต่อ การส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะนำไปใช้

ผู้วิจัยได้เสนอแนะจากผลการวิจัยได้ดังนี้

1) จากผลการวิจัย ด้านสังคม เทศบาลควรสนับสนุนให้ประชาชนแสดงพฤติกรรมที่สามารถความคุมอารมณ์ และ พฤติกรรม ให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่เป็นปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ

2) จากผลการวิจัย ด้านเศรษฐกิจ เทศบาลควรส่งเสริมประชาชนสร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

3) จากผลการวิจัย ด้านการเมืองการปกครอง เทศบาลส่งเสริมให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในตนเองมีความภูมิใจในตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รู้สิทธิ รู้หน้าที่ของตัวเองและสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยการติดตามข่าวสารทางด้านการเมืองการปกครองอยู่เสมอ

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองของประชาชนในปัจจุบัน เช่น สถานการณ์การเมืองในปัจจุบัน หรือการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

2) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์หรือการประชุมกลุ่มย่อย จะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

บรรณานุกรม

1) หนังสือ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). *การคิดเชิงวิเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ซัคเซสมีเดีย.

ถวิลวดี บุรีกุล รัชวดี แสงมหะมัด และเออเจนี เมริโอ. *การวัดความเป็นพลเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2555). *ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย (Citizenship in Thailand)* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education)* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค พับลิเคชั่น.

พฤทธิสาร ชุมพล, ม.ร.ว. และ เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา. (2551). *คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสภานักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2545). *การเมืองภาคพลเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

2) ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์และ/หรือสารนิพนธ์

พระครูสังฆรักษ์ อภชิาติสนฺตกิโร (เดชชัย). (2555). *การบริหารงานบุคคลตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา เขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมบูรณ์ กลฺยาณกิตฺติ (แดงบำรุง). (2558). *การนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหาร ส่วนตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

3) สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง

3.1) บทความในวารสาร

จารุกัญญา อุดานนท์ มุทุดา แก่นสุวรรณ และจีราพร รัตนโกสุม. (2564). ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของบุคลากรมหาวิทยาลัยนครพนมในศตวรรษที่ 21. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, *5*(1), 173-188.

ทิพวรรณ พฤฒมากรณ์. (2562). การเสริมสร้างความสามัคคีในสังคมไทย. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, *2*(3), 95-104.

บุญส่ง นาแสวง. (2563). การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชน ตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม. *Journal of Buddhist Education and Research (JBER)*, *6*(1), 420-433.

ปกรณ์ ปรียากร. (2558). รัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปเพื่อการสรรค์สร้างอนาคตของประเทศไทย. *จุลสารรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูป*, *1*(1), 1-42.

พัชรี ศิลารัตน์, พระอุดมเกียรติ วิสุทฺธาจาโร, จิตรลดา ศิลารัตน์, ปิยะสุดา เพชราเวช (2558). การส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, สถาบันวิจัยญาณสังวร, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, *8*(2), 147-157.

พจน์ บุญเรือง. (2521). ความเป็นมาและจุดเด่นของการส่งเสริม. *วารสารการส่งเสริมการเกษตร*, *11*(6), 17-25.

ไพศาล พากเพียร. (2560). การศึกษาคุณลักษณะทางด้านประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. *วารสารมนุษยศาสตรและสังคมศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, *8*(2), 276-287.

พระไกรสร ศรีรีภพ. (2565). บริบทพลเมืองในนโยบายสาธารณะ. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, *9*(4), 156-168.

พระครูปลัดกวีวัฒน์. (2561). การนำหลักพุทธธรรมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนศรีธรรมโศก 1 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, *3*(3), 320-334.

พระอภิชัย อภิวฑฺโน. (2558). การประยุกต์ใช้หลักคารวธรรมเพื่อการเสริมสร้างครอบครัวสันติสุข. สาขาสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, *4*(1), 175-187.

รสสุคนธ์ มกรมณ. (2556). พฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเยาวชนในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, *5*(1), 74-84.

วัชรินทร์ ชาญศิลปะ. (2561). ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์*, *5*(1), 187-209.

สุรพล ชาเสน และ สุมิตรชา ชาเสน. (2564). บทบาทและหน้าที่ของพลเมืองตามแบบนวิถีประชาธิปไตยในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นภายใต้นโยบายประชารัฐ : กรณีศึกษาชุมชนดงฟ้าห่วน บ้านหนองมะนาว หมู่ที่ 7 เทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, *6*(3), 491-503.

4) เอกสารสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. (2556). ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2564, จาก https://www.dpu.ac.th/dpurdi/research/346.

วรากรณ์ สามโกเศศ. (2564). การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564, จาก https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NRRU/article/view/161771/116684.

วรทัศน์ อินทรัคคัมพร. (2546). การส่งเสริมการเกษตรกับการพัฒนาชนบท. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564, จาก https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:164453.

สุภีร์ สมอนา. (2558). ความเป็นพลเมืองของนักเรียนในโครงการโรงเรียนพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2564, จาก https://www.kpi.ac.th/knowledge/research/data/294.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. นายสนองทรัพย์ บุญคง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านนโยบายการบริหารเทศบาล และพิจารณาความสอดคล้อง

วุฒิการศึกษา : ปริญญาโท ศษ.บ. วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตำแหน่ง : นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ (อดีตครูชำนาญการพิเศษ)

2. พระครูสมุห์วีรพงษ์ อธิจิตฺโต (บุญคง) ดร. เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านหลักธรรมที่นำมาใช้และพิจารณาความสอดคล้อง

วุฒิการศึกษา : นักธรรมชั้นเอก พธ.ม.(พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต) ปร.ด.ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศาสตร์

ตำแหน่ง : เจ้าอาวาสวัดป่าหนองไผ่ ตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

3. พระครูปลัดสุริยะ ชวนปญฺโญ (ศรีสุระ) ดร. เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องด้านหลักธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ และ พิจารณาความสอดคล้อง

วุฒิการศึกษา : ปริญญาเอก Ph.D. Sociology Dr.Babasaheb Ambedkar Marathwada University. ปริญญาโท ศน.ม. สังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปริญญาตรี ศน.บ. สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่ง : นักวิจัยอิสระ

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๑๗๑

๓๐ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร นายสนองทรัพย์ บุญดง

ด้วย พระอานนท์ ธมฺมครุโก (แสงพฤกษ์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๘ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม ๖ ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

- ทราบ
- อนุญาตให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ

(สนองทรัพย์ บุญดง)
๑๕ มี.ค. ๖๕

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๙-๔๒๔๗-๖๕๒๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๑๗๑

๑๐ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เรียน พระครูสมุห์วีระพงษ์ อธิจิตฺโต, ดร.

ด้วย พระอานนท์ ธมฺมครุโก (แสงพฤกษ์) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๘ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม ๖ ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ร้อยทราบ
และยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญ
(พระครูสมุห์วีระพงษ์ อธิจิตฺโต, ดร.)
12 มี.ค. 65

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๙-๔๒๔๗-๖๕๒๗

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง

1) แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและโปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ ผู้วิจัยจะเก็บคำตอบของท่านเป็นความลับและนำเสนอผลการวิจัยเป็นลักษณะภาพรวม โดยจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น แต่ในทางตรงกันข้ามข้อมูลที่ท่านตอบจะเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ประกอบกิจกรรม ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) แบบคำถามชุดนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

1) ด้านสังคม
2) ด้านเศรษฐกิจ
3) ด้านการเมืองการปกครอง

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

<u>คำชี้แจง</u> จงทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

2. อายุ

☐ 1. อายุ 18 - 30 ปี ☐ 2. อายุ 31 - 60 ปี ☐ 3. อายุ 61 ปีขึ้น

3. ระดับการศึกษา

☐ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ 2. ปริญญาตรี ☐ 3. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

☐ 1. เกษตรกรรม ☐ 2. รับจ้างทั่วไป ☐ 3. ข้าราชการ

☐ 4. นักเรียน/นักศึกษา ☐ 5. อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชน เทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ในแต่ละข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ช่องเดียวเท่านั้น โดยแต่ละช่องจะแสดงระดับความต้องการดังนี้

5 = เห็นด้วยในระดับมากที่สุด 4 = เห็นด้วยในระดับมาก

3 = เห็นด้วยในระดับปานกลาง 2 = เห็นด้วยในระดับน้อย

1 = เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6	ระดับความคิดเห็น

ของประชาชน	5	4	3	2	1
1. ด้านสังคม					
1) เคารพในหลักการปฏิบัติของศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น					
2) ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม					
3) ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม					
4) รู้จักเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน					
5) เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น					
6) แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล					
7) สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
8) เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี					
9) มีจิตสาธารณะ เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม					
10) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่สมาชิกในชุมชน					
11) พูดจาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ใช้คำพูดให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล พูดจาสุภาพ ไม่ก้าวร้าว ไม่ส่อเสียด					
12) สามารถความคุมอารมณ์ และ พฤติกรรม ให้เป็นปกติเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่เป็นปัญหาหรือสิ่งที่ไม่พอใจ					
2. ด้านเศรษฐกิจ					
13) ประกอบอาชีพในทางสุจริต ไม่ผิดต่อหลักกฎหมายบ้านเมือง และประเพณีในสังคม					
14) ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค และผู้ประกอบการ					
15) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านภูมิปัญญา ฝีมือ ทักษะ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ระหว่างสมาชิกในชุมชน					
16) พัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า					
17) สร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน					
18) รู้จักประหยัดและอดออมในครอบครัว					
19) ดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง					
20) รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม					
การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6	**ระดับความคิดเห็น**				

ของประชาชน	5	4	3	2	1
3. ด้านการเมืองการปกครอง					
21) มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์					
22) เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด					
23) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ					
24) มีสวนร่วมในการสนับสนุน กระบวนการพัฒนาของชุมชน					
25) ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ					
26) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ					
27) มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชน					
28) ส่งเสริมให้คนดีปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ					
29) มีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์					
30) ติดตามข่าวสารทางด้านการเมืองการปกครองอยู่เสมอ					

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักคารวธรรม 6 ของประชาชนเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผลการตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ย IOC	สรุปผล
	1	2	3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

27	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

สูตร $\sum R = \frac{IOC}{N}$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

N แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

<u>หมายเหตุ</u>: ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

สรุปค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.860	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
x1	131.03	45.344	.335	.861
x2	131.33	40.575	.643	.847
x3	131.40	40.593	.533	.851
x4	131.23	43.013	.453	.854
x5	131.33	41.885	.471	.853
x6	131.27	42.754	.368	.857
x7	131.17	42.420	.501	.853
x8	131.20	44.303	.253	.859
x9	131.17	42.833	.519	.853
x10	131.20	43.338	.351	.857
x11	131.03	45.551	.291	.862
x12	131.30	41.941	.605	.850
x13	131.20	45.821	.309	.865
x14	131.27	43.995	.286	.858
x15	131.27	43.995	.242	.860
x16	131.17	43.868	.340	.857
x17	131.23	43.220	.314	.858
x18	131.30	42.286	.549	.851
x19	131.17	43.799	.351	.857
x20	131.27	42.064	.458	.854
x21	131.13	44.395	.264	.859
x22	131.30	40.976	.666	.847
x23	131.27	42.892	.350	.857
x24	131.07	44.340	.319	.858
x25	131.10	43.128	.524	.853
x26	131.23	42.737	.377	.856
x27	131.13	44.809	.391	.860
x28	131.20	42.924	.483	.853
x29	131.23	42.530	.458	.854
X30	131.23	42.530	.458	.854

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล : พระอานนท์ ธมฺมครุโก (แสงพฤกษ์)

วัน เดือน ปีเกิด : 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536

ที่อยู่ปัจจุบัน : 119 วัดป่าหนองไผ่ ตำบลวังหิน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2553 : สำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก

พ.ศ. 2561 : สำเร็จปริญญาตรี พธ.บ. สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ

พ.ศ. 2563 : ปัจจุบันกำลังศึกษาปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์